

Proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody v Azylovém domě Nová šance

Helena Rechová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Helena Rechová**
Osobní číslo: **H11551**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody v Azylovém domě Nová šance**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek v oblasti resocializace osob po výkonu trestu odnětí svobody a vlivu dosaženého vzdělání a sociokulturního prostředí na tento proces.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvalitativního výzkumu metodou rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Vyvození výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.

FROMM, Erich. Anatomie lidské destruktivity. Praha: Aurora, 2007. ISBN 978-80-7299-089-4.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Praha: Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-269-0.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ. Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Michaela Lukešová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

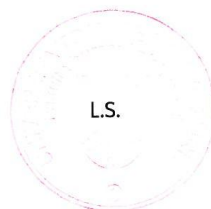
27. ledna 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

2. května 2014

Ve Zlíně dne 27. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24. 1. 2014

 .....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevolá veřejně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odůvodně-li autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody v Azylovém domě Nová šance“ zpracovala samostatně a použila jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

Dne 2. května 2014 ve Zlíně.

Podpis:.....

ABSTRAKT

Bakalářská práce Proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody v Azylovém domě Nová šance reflektuje problematiku začleňování trestaných mužů po opuštění instituce vězení zpět do společnosti. Práce popisuje výkon trestu odnětí svobody v rámci České republiky, představuje postpenitenciární péči a především poukazuje na možnost využití profesionálního zařízení pro úspěšnou resocializaci po návratu z výkonu vězení. Cílem výzkumu této práce je zhodnotit, zda úroveň dosaženého vzdělání před spácháním trestného činu a následného výkonu trestu odnětím svobody a prostředí, ze kterého trestaný muž do výkonu nastupuje, má vliv na přístup k následnému procesu resocializace a k možnosti využití profesionální pomoci v tomto procesu prostřednictvím Azylového domu Nová šance.

Klíčová slova:

Institucionalizace, probace a mediace, program zacházení, resocializace, sociálně-patologické jevy, sociokulturní prostředí, trest odnětí svobody.

ABSTRACT

The Bachelor's thesis, "The process of the re-socialisation of men following release from incarceration at the Nová Šance halfway house," reflects the issues of the reintegration of convicted felons back into society after their release from prison institutions. The work describes the incarceration system in the Czech Republic, introduces the concept of post-penitentiary care, but primarily emphasises the possibilities for utilising professional establishments for successful reintegration following release from incarceration. The aim of the document's research is to evaluate whether the level of completed education prior to the committed crime and subsequent incarceration impacts accessibility to the following re-socialisation process and to the possibilities of utilising professional help in this process through the Nová Šance halfway house.

Keywords:

Institutionalization, Probation and Mediation, Treatment Program, Re-socialisation, Social-Pathological Phenomena, Socio-Cultural Environment, Prison Sentence.

Poděkování

Děkuji Mgr. Michaele Lukešové za vedení mé bakalářské práce a věcné připomínky k obsahu práce.

Poděkování dále patří panu Petru Novákovi za umožnění realizace výzkumu v zařízení Nová šance a Ing. Renatě Toporčákové za čas a pomoc při realizaci vlastního výzkumu v tomto azylovém domě. V neposlední řadě patří poděkování také účastníkům samotného výzkumu, bez nichž by nebylo možné tento projekt zrealizovat.

Děkuji také své rodině, mému příteli a mé nejbližší kamarádce za podporu a ochotnou pomoc po celou dobu mého studia.

Motto

„Co je důležité, je očím neviditelné“. Antoine de-Saint Exupéry, 1943

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	12
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 TREST A JEHO VÝKON	15
1.1 TREST - RETRIBUTIVNÍ VS. RESTORATIVNÍ PŘÍSTUP	15
1.2 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	16
1.2.1 Program zacházení	17
1.3 OPUŠTĚNÍ VĚZNICE PO VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	19
2 NÁVRAT DO SPOLEČNOSTI PO VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	21
2.1 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	21
2.1.1 Historie probace a mediace v České republice.....	21
2.1.2 Vymezení působnosti probační a mediační služby v současnosti.....	22
2.1.3 Probační resocializační program	23
2.2 RESOCIALIZACE JAKO PROCES NÁVRATU DO SPOLEČNOSTI	24
2.3 SOCIÁLNÍ REHABILITACE BEZ VLIVU RESOCIALIZAČNÍHO ZAŘÍZENÍ	26
2.4 PROCES RESOCIALIZACE JAKO SOUČÁST SOCIÁLNÍ PRÁCE (PROFESIONÁLNÍ RESOCIALIZAČNÍ ZAŘÍZENÍ)	27
2.4.1 Profesionální resocializační organizace v České republice	28
2.4.2 Občanské sdružení Nová šance	29
3 VZDĚLÁNÍ A SOCIOKULTURNÍ PROSTŘEDÍ JAKO DETERMINANT V PROCESU RESOCIALIZACE	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	35
4.1 STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	35
4.1.1 Vymezení výzkumných cílů.....	35
4.1.2 Metoda sběru dat	36
4.1.3 Výzkumné otázky.....	36
4.1.4 Vymezení výzkumného souboru	37
4.2 PROFILY RESPONDENTŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	37
4.2.1 Respondent A	37
4.2.2 Respondent B	38
4.2.3 Respondent C	39
4.2.4 Respondent D	40
4.3 ANALÝZA DAT	41
4.3.1 Otevřené kódování získaných dat	41
4.3.2 Jazyková analýza.....	41
4.4 ZÁVĚREČNÁ INTERPRETACE DAT	41
4.5 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	44
ZÁVĚR	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM TABULEK	50
SEZNAM PŘÍLOH	51

ÚVOD

Na začátku bylo Slovo, to Slovo bylo od Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno vzniklo skrze ně a bez něho nevzniklo vůbec nic, co je.

Evangelium podle Jana, 1:1-3

V posledních letech se setkáváme s až masovým nárůstem delikventního a kriminálního chování, které vnitřně, někdy tiše, ale dlouhodobě narušuje konzistentní společnost. Pro jedince podléhající multifaktoriálním příčinám, kteří bez mantinelů rozšiřují sociální patologii napříč dnešní společností, žádáme zadostiučinění, saháme k zákonům a trestáme. Namísto primární prevence si nasazujeme růžové brýle a negativní chování mlčky přehlízíme, do jisté míry tolerujeme a čekáme. Z malé kapesní krádeže, která mnohdy projde, vyrostе chuť po větší loupeži a není daleko ke spáchání trestného činu na člověku. Teprve potom sundáme růžové brýle, otočíme tvář a prstem ukážeme na viníka. Čekáme, až někdo za nás rozhodne, až uloží trest. Člověka samotného jsme my sami však již dávno zavrhlí a rozhodli o jeho osudu. Je to delikvent, je to kriminálník, je to zločinec... Stigmatizace. Jsme to my sami, kdo označením těchto jedinců a jakýmsi zaškatulkováním do určité, nižší, společenské třídy rozhoduje o dalším osudu těchto lidí. Sami nedokážeme podat pomocnou ruku, nechceme nabídnout pochopení a empatii. Jak silný musí být jedinec, který opustí věznici po výkonu trestu a chce zpět za bránu společnosti zavřenou zevnitř? Kde je klíč, který odemkne branku a pustí trestaného na tenkou lávku mezi možnostmi recidivy a úspěšnou resocializací? Co dál? Co po výkonu trestu? Jak se postavit zodpovědně k možnosti úspěšného znovu začlenění?

Je mnoho otázek, které by se daly položit a mnoho odpovědí a mnoho pohledů a mnoho názorů a mnoho úsudků. Tato bakalářská práce se snaží získat vhled do přístupu k možné profesionální pomoci, kterou nabízí resocializační zařízení v České republice. Tato zařízení jsou důležitou součástí procesu resocializace a součástí celého sociálního systému, ve kterém nalézá uplatnění mnoho sociálních pracovníků a pedagogů. Cílem této práce je zjistit, zda přístup trestaných jedinců k resocializaci je ovlivněn dosaženým vzděláním a sociokulturním prostředím, ze kterého nastoupili do výkonu trestu. Zároveň se snaží zdůraznit vliv a otevřenost prostředí pro úspěšnou adaptaci zpět do reálného života po opuštění institutu věznice. Někdy stačí jen vlídné slovo nebo podaná ruka.

Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel, ale řekni jen slovo a má duše bude uzdravena.

Evangelium podle Lukáše, 7,1-10

Pro potřeby této bakalářské práce bylo nutné zajistit zařízení, ve kterém by bylo možné teoretické poznatky doplnit a zhodnotit empirickým výzkum. Zpočátku bylo překvapivé, že všechna resocializační zařízení kladou důraz na víru v Boha. V těchto zařízeních se na Boha obrací i lidé původně bez víry. Nemají komu věřit, nemají se o koho opřít, nemají nikoho, kdo by je byl jediným, ale důležitým, slovem povzbudil k tomu, že to, do čeho investují svoji energii, má smysl a že do této společnosti stále patří, i když jejich trestní rejstřík není čistý.

Myšlenkou této práce se zabýváme proto, že ze získaných poznatků usuzujeme, že jakékoliv chování a jednání jednotlivce probíhá pod vlivem dané sociální skupiny, ve které se nachází a tedy, že za každým trestným činem nestojí pouze odsouzený, ale i část společnosti. Z toho důvodu se domníváme, že je nutné se touto problematikou zabývat intenzivněji a hlouběji a to zejména z pohledu prevence případné recidivy a její eliminace.

Danou problematikou resocializační pedagogiky a tzv. sociální rehabilitace se zabývají zejména polští autoři, jako je např. Adam Stankowski ve své práci *Etopedie, Úvod do resocializační pedagogiky* nebo Czesław Czapów, Stanisław Jedlewski v podrobné publikaci *Resocializační pedagogika*. V České republice bylo zpracováno několik zejména studentských závěrečných prací s tímto tématem. Za zmínku stojí také studie *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení* od Evy Biedermanové a Michala Petruse.

Teoretická východiska první části této práce jsou daná zejména zařazením do společenských věd, kterými jsou etopedie, sociologie a psychologie nebo *Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestně činnosti* vydaný Odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky.

Druhou část práce utváří empirický výzkum prováděný kvalitativní formou polostrukturovaného rozhovoru a následnou analýzou získaných dat. Pro daný výzkum bylo vybráno resocializační zařízení pro muže v Moravskoslezském kraji.

Domníváme se, že předložené výsledky budou motivující pro další práci v této oblasti a pro rozvíjení aktivit v postpenitenciární péči a v procesu resocializace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TREST A JEHO VÝKON

1.1 Trest - retributivní vs. restorativní přístup

Každá společnost měla a má své normy, svá práva, svá pravidla a svoji kulturu. Dojde-li k porušení těchto pravidel nebo nedodržování kulturních tradic a zvyklostí, nazírá majoritní skupina na narušitele jako na pachatele a vyžaduje adekvátní satisfakci, odplatu, trest. Trestní právo chrání nejdůležitější hodnoty dané společnosti. Historicky se tato ochrana uplatňovala pravidlem „oko za oko, zub za zub“. Jan Jandourek definuje trest jako „Negativní nebo nepříjemné důsledky pro aktéra určitého chování nebo jednání.“ (Jandourek, 2001, str. 261). Přiměřenost trestu a vhodné společenské reakce se vývojem času měnily stejně, jako se měnila společnost formující daná pravidla.

Funkce trestu byla pojmána společností jako retributivní, tedy odplatná, trestající. „Retributivní (trestající, odplatná) spravedlnost – poukazuje na to, že by měla existovat vyváženost mezi odměnami a tresty na jedné straně a morální hodnotou činů či osobními dispozicemi na straně druhé.“ (Paterová, 2007, str. 22). Jedná se o tradiční pojetí trestního práva spojeného neodmyslitelně s trestem odnětí svobody. Tento způsob trestání se však postupem času jeví jako nedostatečný, dochází k přeplňování věznic, ve kterých není dostatek kvalifikovaných sociálních pracovníků, kteří by se intenzivně věnovali trestaným a finanční rozpočty na vězeňství také neodpovídají požadavkům na převýchovu vězňů. Společnost se potýká s recidivní činností a hledá nové, alternativní řešení. Retributivní justice vnímá jako oběť stát, v řízení je pak skutečný pachatel spíše pasivním článkem. „Novým trendem je snaha zavádět alternativní trest místo věznění, protože to stejně nemá potřebný odstrašující účinek, ani nevede k nápravě, někdy spíš naopak. K alternativním trestům patří: veřejně prospěšné práce, pokuta, finanční náhrada. Alternativami jsou i programy ke smíření narušitele a poškozeného a terapeutická péče.“ (Jandourek, 2001, str. 261). Tento protikladný způsob trestání je nazývám restorativním a spadá pod tzv. restorativní justici. Restorativní pojetí trestání se dá chápat jako cíle a metody řešení problematiky kriminálního a delikventního chování. Tento přístup je preferován jako reakce na společenský vývoj od druhé poloviny 20. století, kdy dochází k tzv. „krizi trestu odnětí svobody“. Restorativní justice vnímá trestný čin jako poškození jedné osoby osobou jinou, nevnímá již jako oběť stát. Koncepce tohoto přístupu usiluje o odstranění vzniklého konfliktu a jeho nápravu mezi obětí a pachatelem v maximálním zachování zájmů a oběti s důrazem na zachování důstojnosti pachatele bez následné stigmatizace.

Klasický model trestu a odnětí svobody má da jedince silné negativní dopady jako je institucionalizace a při dlouhodobém výkonu trestu neschopnost zařazení se zpět do společnosti bez striktních pravidel. Propuštění má problém s převzetím zodpovědnosti za své jednání a často dochází k recidivě a opakovanému trestání. V průběhu výkonu trestu odnětí svobody dochází k přetrhání sociálních vazeb trestané osoby a často k narušení psychiky. Může docházet k tzv. vazbové psychóze, jak je popsána v Psychopatologii a psychiatrii autorů Svoboda, Češková a Kučerová: „Pestré halucinace všech smyslů, nehorázné bludy. Jedná se o podvědomou obranu proti věznění. Vzniká při dlouhodobější izolaci jedince ve stresujících podmínkách. Projevuje se halucinacemi, hlasy, doprovodnými strachy, úzkostí a širokou škálou somatických příznaků.“ (Svoboda, Češková, Kučerová, 2012, str. 126)

„Retributivní a restorativní justice náleží ke směrům, jimiž se ubírá současné trestní právo. Obě teorie pracují se základní koncepcí, že spáchání trestného činu narušuje stav rovnováhy. Z tohoto předpokladu pro oba přístupy vyplývá, že poškozenému se má něco dostat a pachatel má něco dát, resp. Je něco dlužen. Oba přístupy se rovněž shodují v tom, že je zapotřebí zachovat úměrný vztah mezi spáchaným jednáním a odpovědí na něj. Liší se však ve způsobu jak k tomu dospět.“ (Zehr, 2003 cit. podle Hromek, 2009, str. 9)

Trestní legislativa České republiky je založená na tradičním kontinentálním a anglosaském modelu trestního práva, ale v posledních letech, zejména po roce 1989, se prvky restorativní justice dostávají i do justice české.

1.2 Výkon trestu odnětí svobody

Výkon trestu odnětí svobody stejně jako následné opuštění věznice je proces řízený platnou legislativní úpravou právního řádu České republiky. „Účelem výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „trest“) je prostředky stanovenými tímto zákonem působit na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem, chránit společnost před pachateli trestných činů a zabránit jim v dalším páčání trestné činnosti.“ (ČESKO, 1999)

Zákon ctí a respektuje Ústavu i Listinu základních práv a svobod, již v úvodu tohoto zákona je zakotvena jako jedna ze dvou hlavních zásad pomoc k návratu do společnosti. „S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které od-

souzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“ (ČESKO, 1999)

Tímto zákonem je ošetřeno jak místo výkonu trestu, tak proces přijímání do věznice a dle daných pravidel jsou odsouzení rozdělováni do jednotlivých typů věznic. Každá věznice se řídí tzv. vnitřním řádem, kterým se stanovuje také denní režim odsouzených. Zákon upravuje i zastřešení sociálních podmínek, které musí respektovat především lidskou důstojnost a hodnoty lidského života. Odsouzeným ve výkonu trestu musí být zajištěna pravidelná vyvážená strava nebo poskytnuty suroviny pro její přípravu, každý odsouzený má k dispozici uzamykatelnou skříňku, oblečení odpovídající klimatickým podmínkám. Vězňům je denně zajištěna osmihodinová doba odpočinku, nejméně hodinová vycházka a přiměřené osobní volno, mají právo na zdravotní služby. Sociální pracovník věznice poskytuje odsouzeným poradenství, pomoc a podporu. Vězňům je umožněno telefonovat, přijímat a odesílat korespondenci, přijímat balíčky a návštěvy. Každému vězni je při zahájení výkonu trestu zřízený účet. Každý odsouzený povinně hradí za pobyt ve věznici 1500 Kč měsíčně. Na účtu vězněného musí být zůstatek ve výši jízdného do místa bydliště a stravného na jeden den po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Zákon však již neupravuje zůstatek pro případnou nemožnost bydlení po opuštění věznice. Dále však řídí zaměstnávání a vzdělávání odsouzených. Pokud to zdravotní stav vězně dovoluje, je jeho povinností pracovat, za odvedenou práci mu náleží odměna ve výši stanovená Vládou. Odsouzení si mohou zvyšovat svoji pracovní kvalifikaci. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody dále upravuje tzv. program zacházení. (ČESKO, 1999)

1.2.1 Program zacházení

Cílem programu zacházení je přistupovat k odsouzeným individuálně dle jejich možností a dosáhnout tak nejlépe morálního a mravního narovnání s vyloučením recidivy a úspěšného procesu resocializace po výkonu trestu v podobě soběstačného a plnohodnotného života. Program zacházení je zpracováván na základě posudků psychologa, speciální pedagoga, sociálního pracovníka a vychovatele s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny spáchané trestné činnosti. Je zahrnutý také v Koncepci rozvoje českého vězeňství do roku 2015. V zákonu o výkonu trestu odnětí svobody je definovaný v §41. Na základě dostupných informací však zjišťujeme, že věznice zpravidla nedisponují adekvátním počtem zaměstnanců s požadovanou kvalifikací, aby mohl být program zacházení plněn. Program se zpracovává pro každého odsouzeného, který vykonává trest odnětí svobody delší

než tři měsíce. Pokud u odsouzeného existuje více variant pro program, má umožněný výběr z těchto variant. „Při standardním výkonu trestu je v rámci programu zacházení kladen důraz na pracovní aktivity odsouzených spolu s dalšími aktivitami speciálně výchovnými, vzdělávacími a zájmovými aktivitami. Vybrané kategorie odsouzených jsou zařazovány do speciálních programů, které probíhají zejména ve specializovaných odděleních.“ (Biedermanová, Petras, 2011, str. 15).

Program zacházení se tedy dělí na:

- pracovní aktivity,
- vzdělávací aktivity,
- speciální výchovné aktivity,
- zájmové aktivity,
- oblast utváření vnějších vztahů.

Cílem pracovních aktivit je vytvoření pracovních návyků a zodpovědnosti. Práce je finančně odměňována, což je také do určité míry motivací pro zařazení vězňů do těchto aktivit. Odsouzení mohou hradit náklady na pobyt ve věznici, závazky, které jim vznikly před výkonem trestu nebo hradit výživné a jiné závazky. Odsouzení mohou pracovat přímo ve věznici, pro města a obce při výkonu veřejně prospěšných prací, u podnikatelských subjektů nebo je za pracovní aktivitu považováno i denní studium. Práce ve vězení je jedním z nejdůležitějších výchovných aktivit u odsouzených osob. Mezi vzdělávacími aktivitami je kladen důraz zejména na méně gramotné odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody, kteří mnohdy nemají ukončené ani základní vzdělání. Právo na vzdělání je zakotveno v Listině základních práv a svobod. Všeobecné vzdělávání nemá téměř žádný výchovný efekt, proto je v současné době kladen důraz zejména na řemeslné obory s možností rekvalifikace. Každá věznice také disponuje vlastní knihovnou. Vězeňská služba má vlastní odborné učiliště s odloučenými pracovišti v některých věznicích. Individuálně mají odsouzení možnost studovat také střední nebo vysokou školu. Mezi speciální výchovné aktivity patří zejména terapie (psychoterapie, arteterapie, sociální výcvik apod.), sociálně právní poradenství a trénink zvládání vlastní agresivity. Tyto aktivity jsou zaměřeny zejména na odsouzené s duševními poruchami. Zájmové aktivity jsou zaměřeny na aktivní trávení volného času např. sportem, seberealizací, kulturním programem. V oblasti utváření vnějších vztahů se jedná o vytváření nebo posilování vazeb především s rodinou, přáteli a známými. (Biedermanová, Petras, 2011, str. 16 - 29). Program nemusí být plněný v celém rozsahu,

může se jednat o alternativní kombinace aktivit. Při úspěšném plnění programu zacházení může ředitel věznice přerušit odsouzenému výkon trestu až na 20 dní v kalendářním roce. Jedná se o formu odměny. U doživotně odsouzených vězňů není možné tuto odměnu čerpat. Před propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody s absencí výstupního oddělení se 3 měsíce dopředu aktualizuje program zacházení a probíhá příprava na propuštění s podmínkami pro soběstačný život. V systému vězeňství České republiky jsou programy zacházení zaměřeny především na mladší pachatele do 26 let nebo na prvopachatele. Domníváme se, že tento přístup je nedostatečný, neboť větším rizikem pro společnost jsou recidivisté. V roce 2011 byl začleněn mezi standardizované programy program 3Z – Zastav se, Zamysli se a Změň se, který je zaměřený právě na vícekrát trestané odsouzené.

1.3 Opuštění věznice po výkonu trestu odnětí svobody

Propuštění z výkonu trestu se řídí také Zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a je zakotven v hlavě V tohoto zákona. Věznice propustí vězně z výkonu trestu z těchto důvodů:

- uplynula doba výkonu trestu odnětí svobody,
- bylo vydáno soudní rozhodnutí o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody,
- propuštění nařídil státní zástupce při výkonu dozoru nad výkonem trestu,
- byla udělena prezidentská amnestie.

Za účelem plynulého přechodu do soběstačného společenského života jsou ve věznicích zřizována takzvaná výstupní oddělení. Zákon o výkonu trestu odnětí svobody je definuje v §74:

Výstupní oddělení

(1) Ve věznicích lze zřídit výstupní oddělení, do nichž se přiměřenou dobu před očekávaným skončením výkonu trestu zpravidla zařazují odsouzení, kterým byl uložen trest na dobu delší než 3 roky, a odsouzení, jimž je třeba pomáhat při vytváření příznivých podmínek pro soběstačný život v souladu se zákonem.

(2) Programy zacházení jsou po zařazení odsouzených do výstupního oddělení aktualizovány a zaměřeny na jejich přípravu na soběstačný život v souladu se zákonem. (ČESKO, 1999). Na výstupní oddělení jsou vězni přeřazeni 6 měsíců před ukončením výkonu trestu odnětí svobody. Zákon dále stanovuje nezbytná opatření před propuštěním:

- platnost osobních dokladů totožnosti,

- poučení o přihlášení se k pobytu,
- poučení o povinnostech uchazeče o zaměstnání,
- poučení a doporučení o návštěvě koordinátora péče o občany společensky nepří-
způsobené,
- vydání potvrzení o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

2 NÁVRAT DO SPOLEČNOSTI PO VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

2.1 Probační a mediační služba české republiky

Probační a mediační služba je poměrně novou organizační složkou České republiky, je upravena zákonem č. 257/2000 Sb. O probační a mediační službě, který se stal účinným od 1.1.2001. Jedná se tak o alternativní přístup k řešení trestní otázky a výkonu trestu vykonávanou namísto výkonu trestu odnětí svobody dle platného trestního řádu. Tento přístup je označován jako humánnější vůči lidské bytosti a to zejména z toho důvodu, že spáchané trestné činy se netýkají pouze obviněného či odsouzeného, ale zpravidla se týkají širokého okolí jak pachatele, tak poškozeného. Probační a mediační služba je procesem tzv. restorativní justice. Probačí rozumíme „organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uložením podmínkám, a tímto došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.“ (ČESKO, 2000)

„Mediací se pro účely tohoto zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediací lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.“ (ČESKO, 2000)

2.1.1 Historie probace a mediace v České republice

Přestože legislativní ukotvení této formy řešení trestné činnosti je účinné v České republice až od roku 2001, již dávno před tímto datem usilovali odborníci z různých oblastí o prosazování změn v trestní politice tehdejšího státu. „V letech 1968-1971 vzniklo ve spolupráci Národního výboru hl. m. Prahy a Výzkumného ústavu kriminologického při tehdejší generální prokuratuře experimentální středisko pospenitenciární péče, které pracovalo v rámci projektu *Výzkum faktorů recidivy*, jeho cílem bylo ověřit v podmínkách velkého města účinné metody práce s tzv. sociálně nepřizpůsobivými občany, včetně těch, kteří byli propuštěni z výkonu trestu. Tím byl zahájen proces uplatňování nové profese sociálních kurátorů, jejichž pracoviště se postupně rozšiřovala do dalších měst. Orientace na pachatele

trestné činnosti, především na recidivisty, byla výrazem dobového přesvědčení, že síly je nutno nasměrovat tam, kde je situace de facto nejhorší. Tím byl žádoucí systém prevence sociálně patologických jevů založen v podstatě od konce.“ (Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010, str. 10)

K velkým změnám došlo po událostech roku 1989 v návaznosti na změnu politického a sociálního systému. Projevily se dlouhotrvající nedostatky a nárůst patologických jevů a kriminality. Institut alternativních trestů byl stále jako experiment. Po rozdělení Československa a vzniku České republiky jako samostatného státu v roce 1993 došlo k mnohým změnám právního systému a do trestního práva byl zaveden institut tzv. odklonu - podmíněného zastavení trestního stíhání. Tím dochází k prvním aktivitám restorativní justice a reformě trestního práva novodobého českého státu. V roce 1996 bylo do trestní legislativy zavedeno tzv. narovnání a trest obecně prospěšných prací. V tomto roce také dochází k prvním pracovním místům vznikajícím u okresních soudů. První profesionální pracovníky vychovává katedra sociální práce Univerzity Karlovy. V roce 1997 jsou přijaty další alternativní tresty a opatření spojená s probací. Pro potřeby nově vznikajícího zákona o probační a mediační službě byl v roce 1999 zpracován projekt *Kvalifikačního vzdělávacího programu pro úředníky a asistenty Probační a mediační služby*. Nový zákon přináší koncept restorativní justice – nové pojetí uplatňování trestní spravedlnosti. „PMS ČR představuje novou instituci na poli trestní politiky a vychází ze součinnosti dvou profesí – sociální práce a práva, zejména trestního. Vyváženým propojením obou tak vzniká nová multidisciplinární profese v systému trestní justice. PMS deklaruje tři základní cíle své činnosti: **integraci pachatele, podporu poškozeného a ochranu společnosti.**“ (Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010, str. 14)

2.1.2 Vymezení působnosti probační a mediační služby v současnosti

Probační a mediační služba působí definovaná zákonem v rámci trestního řízení dle dané organizační struktury. „Mediační činnosti jsou odborné postupy pracovníků PMS realizované v přípravné fázi trestního řízení před rozhodnutím státního zástupce či soudce. Jejich smyslem je urovnání konfliktního stavu mezi obětí a pachatelem, odstranění příčin, které vedly pachatele ke spáchání trestného činu, a příprava podkladů pro rozhodnutí státního zástupce či soudce.“ (Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010, str. 39)

Mediace je vždy oboustranně (ze strany pachatele i oběti) dobrovolné setkání za účasti mediátora. Podnět k činnosti mediační služby dává policie, státní zástupce nebo soud. Pro

mediaci jsou vhodné zejména prvopachatelé nebo mladiství pachatelé. Na tuto formu výkonu restorativní justice je stále nahlíženo s nevelkou důvěrou zejména z důvodu nejistoty a strachu zvláště, kdy oběť pachatele zná. Prvnímu společnému setkání musí předcházet důkladná příprava celého mediačního procesu, individuální konzultace s každou stranou a případná spolupráce s okolím. Výrazný posun v mediaci při setkání je omluva pachatele. Pro potřeby orgánů činných v trestním řízení zpracovává mediátor písemné zprávy. Mediace probíhá souběžně s trestním řízením. Úspěšným výsledkem mediace může být podmíněné zastavení trestního stíhání a uložení alternativního trestu. Není však povinností státního zástupce nebo soudce přihlížet k výsledkům mediace. Tento fakt je častým důvodem nezájmu potenciálních účastníků (oběti a pachatele) mediace. I přes veškeré snahy mediátorů a se tak realizuje malé množství návrhů na mediaci.

V rámci resocializace se setkáváme s pojmem probace a s probační činností, která zajišťuje výkon dohledu nad uloženými alternativními tresty a opatřeními. Jedná se o sledování odsouzeného ve zkušební době. V užším slova smyslu se jedná o pravidelné schůzky pachatele s probačním pracovníkem, tvorba a realizace probačního plánu a jeho kontrola. Dohled probační služby nařizuje soud. Cílem probačního dohledu je pomoci klientovi navrátit se k řádnému životu bez hrozby recidivy. Probační činnost probíhá za spolupráce rodiny a okolí pachatele. V celém procesu probace je velice důležitá objektivnost.

2.1.3 Probační resocializační program

Probační resocializační program je specializovaný program realizovaný externím poskytovatelem, tj. subjektem stojícím mimo PMS. Tento typ programu zajišťuje buď výkon rozhodnutí soudu spočívající v konkrétní povinnosti obviněného či odsouzeného podrobit se programu se specifickým zaměřením nebo nabízí pomoc a podporu také těm obviněným a odsouzeným, kteří se sami na základě svého uvážení chtějí programu účastnit.“ (Metodický standard probace, 2009 cit. podle Štern, Ouředníčková, Doubravová, 2010, str. 81)

Poskytovatelé jsou převážně nevládní neziskové organizace – občanská sdružení, příspěvkové organizace. Po dobu resocializačního programu je probační úředník v kontaktu s poskytovatelem služby, který na závěr programu předává závěrečnou zprávu s výsledky klienta. Tato zpráva má strukturu danou metodickým standardem a člení se a tři části. První část zahrnuje sociokulturní prostředí klienta, druhá část se zabývá plněním uložených povinností a dodržování legislativy a omezení a závěrečná část zahrnuje zhodnocení spolupráce klienta s probačním úředníkem. Navazujícím krokem je závěrečná zpráva zpracová-

vaná po ukončené zkušební období. „Dohled pracovníka může být uložen v těchto případech, jde o:

- náhradu vazby dohledem,
- dohled v rámci podmíněného upuštění od potrestání,
- dohled nad podmíněně odsouzeným pachatelem,
- dohled po podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody,
- dohled v případě předčasného ukončení protialkoholního či protitoxického léčení,
- dohled v případě porušení podmínek trestu OPP.“ (Štern, Ouředníčková, Doubrovová, 2010, str. 84)

Z dosavadní praxe vyplývá, že probační dohled má velmi pozitivní dopady na pachatele méně závažné trestné činnosti, který má příležitost ve zkušební době napravit narušené vztahy a nahradit způsobené újmy a škody. V případě probace je nutnost objektivního a individuálního posuzování každého případu nezbytná – jedná se vždy o jinou osobnost pachatele spáchaného trestného činu a o jiný čas vstupu probačního úředníka do daného případu.

Z výše uvedeného usuzujeme, že kombinace probace a možnosti využití resocializačního zařízení je pro propuštěné jedince nejlepším začátkem pro návrat do společnosti bez rizika recidivního chování a bez stigmatizace společnosti. Je zde eliminováno riziko institucionalizace a trvalého poškození duševního zdraví vězněného jedince, stejně jako dlouhodobé nebo dokonce trvalé dopady na rodinu a blízké okolí jedince. Musíme si však uvědomit, že množství resocializačních zařízení a zejména jejich podpora ze strany vládních organizací není dostačující. Jedná se o neziskové organizace s omezenou kapacitou a omezenými rozpočty.

2.2 Resocializace jako proces návratu do společnosti

Resocializací v širším pojetí rozumíme oblast speciální pedagogiky zaměřenou na sociálně nepřizpůsobivé osoby, v užším pojetí je pak resocializací každý nový proces socializace, která byla narušena z důvodu institucionálního působení, např. výkonu trestu odnětí svobody nebo pobytu v zařízení speciální péče. Resocializací dále rozumíme také výchovu a vzdělávání jedinců, u nichž došlo k neoptimální socializaci pro danou společnost z důvodu nedostatečného nebo nesprávného morálního nebo sociálního vývoje.

„Procesy resocializace jsou adekvátní k činnostem, kterými se zabývá resocializační pedagogika, jejímž předmětem zájmů je proces výchovy a vzdělávání sociálně nepřizpůsobivých jedinců.“ (Stankowski, 2003, str. 4-5)

„Podle Sochůrka se resocializací rozumí složitý proces nápravy a změny neuspokojivé socializace, která se v penitenciárních podmínkách nazývá též korektivní socializací či penitenciární resocializací. Používá se proto, aby se odlišila od resocializace u jedinců, kteří sice mají problém se socializací, ale ne natolik, aby jejich nedostatečná socializace vyústila v páchaní trestné činnosti.“ (Sochůrek, 2007 cit. podle Biedermanová, Petras, 2011, str. 8)

Vliv sociálního prostředí a dané subkultury popisuje výstižně Adam Stankowski: „Působení skupiny, která je nositelem určité subkultury, na jedince bude v krajních případech přispívat k motivaci asociální činnosti, tedy takové, jež je škodlivá pro skupinu, reprezentující danou kulturu a protikladná vůči závazným normám jednání. Takovou možnost nelze vyloučit, protože socializace je důsledek působení různých skupin na jedince. V každé skupině se utváří osobitý systém norem, osobních vzorů, zvyků a zásad jednání. Zdroje asociální činnosti je přítomny nejen v subkultuře: mohou být zakotveny v individuálních psychofyzických vlastnostech jedince, v jeho narušených emocionálních procesech a také v některých osobnostních rysech.“ (Stankowski, 2003, str. 17)

Z výše uvedeného vyplývá, že důležitými faktory v procesu socializace a potažmo i resocializace jsou také vnitřní biologické faktory, psychické poruchy nebo poruchy charakteru. Tyto faktory pak následně negativně ovlivňují proces socializace nebo resocializace probíhající i v příznivém sociálním prostředí a podmínkách.

Systém resocializační výchovy můžeme rozdělit na:

- **disciplinárně izolační** – je autoritativním systémem. Je založený na příkazovém způsobu práce vychovatele. Není zde prostor pro individualitu. Pozitivní resocializační efekt přináší v krátkých časových intervalech zejména u jedinců silně narušených.
- **progresivní** – je nazývaný také systémem úrovní nebo sekcí. Každá úroveň, ve které je jedinec zařazená, má svá závazná pravidla. Jejich plnění zajišťuje následný přechod na vyšší úroveň. Tento systém umožňuje pochopit vztah nadřizený-podřizený.

- **borstalský** – dá se považovat za variantu progresivního systému, je zde důraz na individuální působení a umožňuje zkušební propuštění ze zařízení.
- **heterogenní** – program pro diferencované skupiny (bez ohledu na věk, zájmy fyzické možnosti apod.).
- **elektický** – nazývaný tak komplementárním. Resocializačním prostředí jsou např. školní dílky, zemědělské hospodářství, apod.).
- **individuální** – v současné době nejvíce žádaný, ale nejnáročnější. Jedinec je v centru zájmu, důraz na individuální přístup. Nutné jsou dobře propracované didaktické plány a kvalita sociálních pracovníků a služeb.

Úspěšnost a rychlost resocializace závisí na několika faktorech, kterými je například ochota jedince přejímat nové vzory chování, sociální normy a akceptování nových autorit, dále je to míra odlišnosti nového sociálního prostředí od předchozího a otevřenost nového sociálního systému vůči resocializovanému.

2.3 Sociální rehabilitace bez vlivu resocializačního zařízení

Proces sociální rehabilitace neboli resocializace a tedy úspěšný návrat do společnosti je dlouhodobým a náročným procesem jak pro jedince, který tímto procesem prochází, tak pro jeho rodinu a okolí. Dalo by se uvažovat nad tím, že čím delší je doba ve výkonu trestu odnětí svobody, tím delší je potom procesu resocializace. Ale tato přímá úměra by platila pouze za ideálních podmínek a lineární křivky průběhu procesu. Ve výkonu trestu odnětí svobody je jedinec zvyklý na řád, na pravidla, na režim. Nadneseně je o něj postaráno – má kde spát, má co k jídlu, má práci, určitý příjem a zajištěnou zdravotní a sociální péči. Sociální rehabilitací označujeme činnosti zaměřené na dosažení samostatnosti, nezávislosti, soběstačnosti a adaptaci na běžný život a společnost rozvojem a podporou schopností a dovedností resocializovaného jedince a nácvikem výkonu běžných činností. Zákon o sociálních službách ji definuje takto: „Sociální rehabilitace je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.“ (ČESKO, 2006). Mezi sociální služby definované tímto zákonem patří také azylové domy, které jsou mnohdy jediným přístřeším, které po

propuštění z výkonu trestu mají jedinci k dispozici. Podporu služeb sociální prevence pomocí azylových domů zastřešuje Sdružení azylových domů v ČR. Tato organizace realizuje aktivity směřující ke spolupráci azylových domů a ke spolupráci s orgány státní správy, aby proces resocializace a plnohodnotného návratu do společnosti byl co nejefektivnější.

„Kritériem společenského přizpůsobení je stupeň připravenosti jednotlivce k plnění sociální role. Toto přizpůsobení je tím lepší, čím více je člověk připraven k plnění všech svých sociálních rolí.“ (Czapów, Jedłewski, 1981, str. 31) Za sociální roli považujeme plnění funkce partnera, rodiče, zaměstnance, souseda, kamaráda. Pobytem ve výkonu trestu odnětí svobody dochází k přetrhání společenských vazeb a k nemožnosti plnění daných sociálních rolí. „Resocializační výchovu chápeme tedy jako překonávání negativního postoje vychovávaného jedince k souboru norem, které mu určují určité povinnosti a práva. Cílem tohoto působení je v tomto případě odstranění relativně trvalých negativních postojů ke společenskému očekávání, zvláště těch aspektů vztahu jedince k určitému společenskému prostředí, které jsou výsledkem jeho dosavadních sociálních zkušeností, tedy výsledkem průběhu a nedostatků dosavadního procesu socializace.“ (Czapów, Jedłewski, 1981, str. 36). Z daného tvrzení usuzujeme, že není možné dosáhnout 100procentní adaptace a resocializace v rámci vlastních možností a sil bez vlivu a pomoci odborné pomoci. Domníváme se, že není dostačující pouze ambulanti a terénní pomoc a podpora prostřednictvím organizací sociální rehabilitace a resocializace, jakými jsou např. sociální poradenství nebo pouhé noclehárny azylových domů. Je potřeba komplexní řešení, které nabízí jediná organizace tohoto typu v České republice – občanské sdružení Nová šance.

2.4 Proces resocializace jako součást sociální práce (profesionální resocializační zařízení)

Většina resocializačních zařízení, které poskytují pomocnou ruku a profesionální pomoc při začleňování jedinců z okraje společnosti do běžného života, jsou organizacemi neziskovými. Jedná se o občanská sdružení, příspěvkové organizace a charitní spolky. Tyto organizace operují s omezenými finančními prostředky, které získávají formou příspěvků ze státního rozpočtu a formou sponzorských darů z rozpočtu podnikatelských subjektů. Pro úspěšnost resocializačního procesu je žádána spolupráce s odborníky jakými jsou sociálně-právní poradny, poradny úřadu práce pro hledání zaměstnání, zdravotní poradenství. V rámci resocializačních zařízení, denních center a azylových domů mohou být nabízeny například ergoterapeutické dílny, cvičné dílny a jiné. Při volbě pomoci a poradenství vy-

chážíme z mnoha faktorů jakými je například zainteresovanost rodiny jedince, případné závislosti nebo jiné sociálně-patologické jevy, mentální zdraví a úroveň, zdravotní stav klienta a osobní přístup a motivace ke znovuzačlenění do společnosti. Zároveň je třeba brát zřetel na přirozené prostředí klienta. „Ústavy klientovi vytvářely náhradní umělé prostředí, aniž se organizátoři péče zajímali o to, jak tím formátují klientův svět. Následek této necitlivě ordinované totální náhrady je dnes popisován jako „institucionalizace“ nebo „hospitalismus“. (Matoušek, 2010, str. 17 – 18) V průběhu resocializace vycházíme z pravidel resocializační pedagogiky, která se řadí do oboru speciální pedagogiky a je definovatelná jako „výchova zaměřená na osoby specificky společensky nepřizpůsobené“. (Czapów, Jedlewski, 1981, str. 40). Při resocializaci vycházíme z předpokladu, že za daných podmínek a opakování činností, můžeme trvale přeměnit postoje a chování člověka. Jedinec je následně schopný vykonávat činnosti společensky akceptovatelné a vhodné a stejně tak se vyhýbat činnostem, které nejsou v souladu s platnými společenskými normami. (Czapów, Jedlewski, 1981, str. 164) Sociální prostředí považují Czesław Czapów a Stanisław Jedlewski za „pramen odměn a trestů“. (Czapów, Jedlewski, 1981, str. 176) Resocializace daného jedince je závislá na vlivu jednotlivců a skupin, kteří vytvářejí sociokulturní prostředí, ve kterém jedinec žije a které je pro jeho další život podnětné. Důležitá je identifikace s hodnotami skupiny, s cíli skupiny a vzájemnou pozitivní podporou. Pokud jedince po propuštění z výkonu trest odnětí svobody necháme po opuštění věznice bezprizorně, může dojít, a často dochází, k recidivě, neboť chybí cíl, motivace a správné sociální prostředí. Z výše uvedeného vyvozujeme, že daná problematika si zaslouží více pozornosti, neboť současný stav resocializačních zařízení, která by disponovala podmínkami pro naprosto úspěšný návrat do společnosti a běžného života je nedostačující.

2.4.1 Profesionální resocializační organizace v České republice

Většina resocializačních organizací v České republice je zaměřena zejména na osoby po závislostech na návykových látkách nebo osoby po léčbě v psychiatrických léčebnách. Je pouze málo zařízení, které se zaměřují výhradně na pomoc bývalým vězňům – azylové domy slouží zpravidla pouze jako noclehárny a místa poradenství, nezajišťují však komplexní podporu pro návrat do majoritní společnosti. Nevýhodou azylových domů je však fakt, že vyžadují platbu za služby předem. Osoba propuštěná z výkonu trestu odnětí svobody však ve většině případů nemá finanční prostředky k tomu, aby tuto službu dopředu zaplatil. Dávky hmotné nouze jsou přiznány a vypláceny až po několika týdnech, kdy se jedinec nahlásí na úřadu práce a o dávky zažádá.

Mezi profesionální resocializační organizace pomáhající se začlenit jedincům pro propuštění z výkonu trestu odnětí svobody patří např.:

Občanské sdružení Za branou se sídlem v Řevnicích – sdružení založeno právníky, kteří se zaměřují na odborné sociálně-právní poradenství osobám po propuštění z vězení, poskytují pomoc s nalezením zaměstnání a ubytování jako prevenci recidivy. Pořádá semináře a přednášky široké veřejnosti, zejména žákům základních škol. (www.zabranou.cz)

Centrum podpory podnikání Praha, o.p.s. – společnost realizující aktivity v oblasti reintegrace osob po výkonu trestu odnětí svobody zpět na pracovní trh. Centrum zajišťuje zaměstnání jako jeden z prvních kroků úspěšné resocializace. (www.cppp.cz)

Občanské sdružení Nová šance, Koblov – jediné zařízení v České republice poskytující komplexní podporu a pomoc při resocializaci. Sdružení nabízí okamžitou pomoc, finanční pohledávky řeší zpětně. (www.koblov.cz). Více o tomto občanském sdružení uvádíme v podkapitole 2.4.2.

2.4.2 Občanské sdružení Nová šance

Občanské sdružení Nová šance je střediskem zaměřeným pro muže po výkonu trestu, které bylo založeno v roce 1998 a sídlí v areálu bývalých kasáren v Ostravě, v městské části Koblov. Toto středisko je zaměřeno výhradně na pomoc mužům propuštěným z výkonu trestu, ale v případě volné kapacity, nabízí pomoc také lidem bez domova. Hlavním cílem této organizace je úspěšná integrace těchto lidí zpět do běžného života a do společnosti jako takové. Proces resocializace je velmi náročný a zdlouhavý, proto je v Občanském sdružení Nová šance kladený důraz na dlouhodobější pobyt. Je zde možné také vykonávat obecně prospěšné práce jako jednu z metod alternativních trestů.

Občanské sdružení Nová šance nabízí svým klientům např. tyto služby:

- přechodné ubytování (dlouhodobějšího charakteru – měsíce, roky),
- ošacení, jídlo,
- poradenství a sociální pomoc,
- ergoterapii, individuální nebo skupinové terapie,
- zapojení uživatelů do dobrovolnictví pro neziskové a charitativní organizace,
- rozvíjení osobnosti každého jedince, jeho tvůrčích schopností, učení se odpovědnosti, pomoci jiným,
- výlety a akce.

Středisko své klienty také podporuje v rozvíjení duchovních hodnot – učí klienty vděčnosti a umění poděkovat. Proto je v této organizace společný duchovní program – pravidelné páteční návštěvy u Sester Matky Terezy v Ostravě a k dispozici je také kaple přímo v azylovém domě v areálu střediska. Zájemci o přijetí do Nové šance jsou přijímáni bez ohledu na náboženské vyznání.

Pro možnosti ergoterapie byla zřízená cvičná truhlářská a zámečnická dílna, kde pod dohledem zkušených lektorů a vedoucích dílen klienti získávají manuální dovednosti a stejně tak zodpovědný přístup k práci a zpět základní pracovní návyky. Díky čerpání prostředků z projektů Evropské unie bylo v administrativní budově zřízeno poradenské centrum, kde klienti získávají základní informace v oblasti sociální práce, finančního oddlužení, zaměstnávání nebo trestně-právní minimum. Cílem tohoto poradenství je schopnost klienta být nezávislý na systému sociálních služeb.

Sdružení Nová šance je také důležitým článkem charitativního projektu s názvem Kola pro Afriku. V jedné z budov areálu byl zprovozněn centrální sklad pro darovaná jízdní kola, která se pravidelně odváží do Afriky, do státu Gambie, kde jsou využívána zejména dětmi pro dopravování se do škol. Klienti zařízení zde pod dohledem vedoucího kola také opravují pro jejich bezpečné používání.

Pro všechny klienty z Nové šance je stejný **denní program**:

7.30 – setkání klientů v kapli na modlitbu (trvá 10 – 15 minut)

Následuje společné sezení v kulturní místnosti – prodiskutování problémů, probrání aktuálního denní, klienti mají možnost zde pohovořit o tom, co je těší nebo naopak jaké mají problémy. Dohodne se zde rozvrh práce a úklidu daného dne.

Dopolední program zahrnuje ergoterapii – pracovní terapie zahrnující také údržbu celého areálu bývalých kasáren. Vždy s přihlédnutím na věk klienta, zdravotní stav a současné možnosti. Součástí je také péče o zvířata.

Společný oběd je zajišťovaný dovozem z restaurace. Po obědě následuje dokončení pracovních činností do 15.00 hodin. Odpoledne mají klienti prostor pro své osobní záležitosti – praní prádla, žehlení, příprava večere, četba. Zařízení má vlastní knihovnu. K oblíbeným činnostem klientů patří také hraní společenských her nebo letní posezení pod pergolou.

22.00 – večerka, která je pro všechny uživatele závazná slouží jako prevence případné trestné činnosti v nočních hodinách.

Velmi přínosnou je také menší zoofarma v areálu, která čítá několik koní, slepic, králíků a psů. Klienti mají tato zvířata na starosti a tuto péči velmi vítají.

Občanské sdružení Nová šance je jediné zařízení v rámci celé České republiky, které poskytuje klientům pomoc 24 hodin denně a nabízí tak zároveň ubytování, práci i materiální pomoc. Za ubytování zde klienti neplatí dopředu, jako v ostatních azylových domech, ale skutečně až po obdržení sociálních dávek.

Limitujícím faktorem tohoto zařízení je kapacita lůžek – zařízení je schopné ubytovat maximálně 20 klientů, přestože sídlí v tak rozsáhlém komplexu. Důvodem pro tento limit jsou hygienické podmínky a také finanční prostředky, které má Občanské sdružení Nová šance k dispozici. Je neziskovou organizací, proto je závislá na příspěvcích Města Ostrava, na možnosti dotací z fondů a projektů Evropské unie a také na sponzorských darech.

3 VZDĚLÁNÍ A SOCIOKULTURNÍ PROSTŘEDÍ JAKO DETERMINANT V PROCESU RESOCIALIZACE

V této bakalářské práci jsme se zaměřili na vliv vzdělanosti a sociokulturního prostředí jako na podstatné činitele hrající roli v procesu následné resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody.

Domníváme se, že stejně jako vznik delikventního a kriminálního chování je ovlivněn biologickými, psychologickými, sociologickými nebo multifaktoriálními činiteli, tak i přístup k následné resocializaci ovlivňuje úroveň dosaženého vzdělání a to nejen daného jedince, ale také úroveň vzdělání jeho rodičů a sourozenců. Význam role samotného vzdělání však dosahuje komplexnosti až v interakci s významem sociokulturního prostředí, ze kterého jedinec pochází a ve kterém žije. Úroveň vzdělání se odvíjí zejména od schopností dané osoby, od jeho intelektu a možností a v nemalé míře dnes již také od finančních možností rodiny. Ze sociologického hlediska hraje při vzniku delikventního chování významnou roli také:

- výchovný styl otce,
- dohled matky,
- emocionální vztah mezi otcem a synem,
- emocionální vztah mezi matkou a synem,
- soudržnost rodiny.

Jak uvádí Chupík informace ze studie manželů Glueckových ve své diplomové práci Charakteristika a vývoj kriminality v české společnosti. Z výše uvedeného usuzujeme, že tyto faktory jsou podstatné i v přístupu k resocializaci propuštěného (Chupík, 2009, str. 28) Jako sociokulturní prostředí vnímáme rodinu jedince, ze které pochází, tedy rodiče, sourozence a zároveň rodinu nukleární, kterou si sám jako rodič vytváří. Dále do této oblasti pro účely této práce zařazujeme zaměstnanost a profesní strukturu jedince a jeho rodičů, jeho koníčky a zájmy a okruh přátel. Zajímáme se také o sociální negativní chování jako závislost na alkoholu, drogová závislost či jiné společensky patologické jevy.

Některé teorie hledající příčinu negativního a tedy i delikventního a kriminálního chování řeší otázku, zda chování a jednání člověka ovlivňuje prostředí nebo pudy. Rozdíl mezi instinktivismem a behaviorismem uvádí i Fromm: „Přes značné vzájemné rozdíly mají teorie pudů a teorie chování společnou základní orientaci. Obě vylučují ze svého vnímání lidské

psychiky konkrétní osobu, která se chová určitým způsobem. Ať už je člověk produktem podmiňování nebo produktem evoluce živočichů, je v obou případech výlučně determinován vnějšími podmínkami. Nemá žádný podíl na svém životě, nenese žádnou odpovědnost, nemá ani náznak svobody. Člověk je loutkou, vedeno na provázcích instinktů nebo podmiňování.“ (Fromm, 2007, str. 82). Na základě tohoto tvrzení můžeme předpokládat, že se člověka vždy ovlivňuje společnost a prostředí, ve kterém žije a jedná výhradně pod tlakem podnětů získaných z tohoto prostředí. Což potvrzuje i další tvrzení: „charakter člověka je formován společností, v níž žije, nebo behavioristicky vyjádřeno sociálním podmiňováním, kterému je vystaven.“ (Fromm, 2007, str. 258). Dále však teorii doplňuje o fakt, že člověk má vrozený a trvalý cíl a na základě podmínek prostředí a společnosti je tento cíl naplňován – pozitivní prostředí a podněty formují charakter člověka kladným způsobem, negativní podmínky pak mají vliv negativní. (Fromm, 2007, str. 260)

Z námi provedeného výzkumu tak usuzujeme podstatu míry zmiňovaných faktorů v procesu následné resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody a osobní přístup jedince k profesionální pomoci prostřednictvím resocializačního zařízení. Z nám známých faktorů původní trestní činnosti můžeme dál formulovat otázku, zda má Fromm pravdu či zda celá životní dráha opravdu stojí jen na jedinci samotném bez vlivu okolního světa.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Na základě vymezení teoretických východisek zkoumané problematiky předkládá tento empirický výzkum obraz o tom, jak muži po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody přistupují k možnosti organizované a profesionální resocializace v zařízení Azylového domu Nová šance. Výzkumné šetření zjišťuje především význam a vliv dosažené úrovně vzdělání a sociokulturního prostředí před výkonem trestu odnětí svobody na následné úspěšné znovu začlenění do společnosti s důrazem na eliminaci recidivní činnosti.

Stěžejním designem výzkumného šetření této bakalářské práce je design biografický, kterým se snažíme zachytit komplexnost daného jevu a kterým se snažíme zkoumat přístup a postoj jedince k samotnému procesu vlastní resocializace.

Přístupem k účastníkům výzkumu je přístup spolupráce, kdy dochází k vzájemné spolupráci respondentů výzkumu a výzkumníka.

4.1 Stanovení výzkumného problému

Proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody je dlouhodobý a náročný proces jak pro jedince, který tímto procesem prochází, tak pro rodinu a širší okolí tohoto jedince.

Výzkumný problém této práce se opírá o otázku, zda má úroveň dosaženého vzdělání a sociokulturního prostředí před výkonem trestu odnětí svobody vliv na osobní přístup jedince k možnosti resocializace pomocí profesionálního resocializačního zařízení po propuštění z výkonu trestu.

Tento výzkumný problém byl zvolen z důvodu zajímavosti tématu. Ještě v nedávné době se o resocializaci bývalých vězňů masivně zajímali zejména polští výzkumníci a pedagogové, v České republice je toto téma prozatím okrajovou záležitostí. Osnovy sociální pedagogiky na našem území jsou zaměřeny spíše na tělesně či mentálně postižené jedince, na doprovázení seniorů a také na otázky multikulturality. Domníváme se, že především osvěta veřejnosti dokáže změnit přístup i k těmto lidem.

4.1.1 Vymezení výzkumných cílů

Projekt si klade za cíl prozkoumat a popsat, zda a do jaké míry je proces resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody ovlivněn úrovní dosaženého vzdělání a sociokulturním prostředím před nástupem výkonu trestu.

Pro tuto bakalářskou práci byly stanoveny tři základní cíle výzkumu (Maxwell, 2005 cit. Podle Švaříček a Šed'ová, 2007, s. 63).

Cíl intelektuální – cílem je zhodnotit, zda na osobní přístup k procesu resocializace mužů po výkonu trestu odnětí svobody má vliv úroveň dosaženého vzdělání a sociokulturní prostředí, ve kterém jedinec žil a ze kterého nastupoval výkon trestu. Dále také zhodnotit celkový přístup mužů k možnosti profesionální resocializace v daném zařízení.

Cíl praktický – vyhodnocená data a získané informace mohou sloužit jako vodítko ke zlepšení a zefektivnění přístupu k mužům v procesu resocializace a ke zkvalitnění přípravy na propuštění z věznice po strážce sociální.

Cíl personální – obohacení výzkumníka o nové informace a interakci s lidmi, se kterými by se v běžném životě a při své profesi nepotkal. Při provádění výzkumu v daném zařízení došlo k oboustranným motivujícím podnětům.

Vlastní empirické šetření je navrženo jako kvalitativní výzkum.

4.1.2 Metoda sběru dat

K získání potřebných dat byl zvolený kvalitativní přístup metodou nazývanou Švaříčkem hloubkovým polostrukturovaným rozhovorem. (Švaříček, Šed'ová, 2007, str. 160) Pokud respondenti souhlasili, došlo k záznamu na digitální diktafon a následné transkripci do elektronického přepisu. U dvou respondentů došlo pouze k ručnímu zápisu rozhovoru z důvodu nesouhlasu se záznamem rozhovoru.

4.1.3 Výzkumné otázky

Základní výzkumná otázka: Jaký je přístup jedince po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody k možnosti resocializace prostřednictvím Azylového domu Nová šance?

Specifické výzkumné otázky:

Jaká je vzdělanost a profesní profil v rodině respondenta coby přebíraný vzor?

Jaký význam přikládá klient partnerským, rodinným a přátelským vztahům?

V jakém sociokulturním prostředí respondent žil před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

Jakým způsobem klient trávil svůj volný čas před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody?

Jakým způsobem klient přistupuje k vlastní resocializaci a co ovlivňuje tento přístup?

Tazatelské otázky – Příloha 1

4.1.4 Vymezení výzkumného souboru

Pro stanovený výzkumný problém byl a priori determinován výzkumný soubor čítající 4 respondenty – uživatele resocializačního zařízení Azylového domu Nová šance. Vzorek je konstruován teoreticky, respondenti jsou zástupci daného výzkumného problému. Respondenti byli vybráni nesystematicky a to na základě jejich ochoty komunikovat s výzkumníkem.

4.2 Profily respondentů výzkumného šetření

4.2.1 Respondent A

Mladý muž ve věku 35 let, který strávil ve výkonu trestu celých 6 let. Z počátku nesouhlasil s rozhovorem z důvodu studu, ale svoje rozhodnutí změnil a k rozhovoru přišel. Byl odsouzený za daňové podvody. Sám uvádí, že oprávněně. Ve výkonu trestu byl poprvé, prošel dvě věznice. Na rozdíl od ostatních respondentů nazývá výkon trestu výkonem trestu. Pochází z Moravskoslezského kraje z velkého města, které čítá 50 – 100 tisíc obyvatel. Před výkonem trestu žil v luxusním bytě s přítelkyní a se synem. Byt byl financovaný prostředky z páchané trestné činnosti. Těmito prostředky financoval také auto a veškeré movité věci ze své domácnosti. Tento muž jako nejvyšší dosažené vzdělání uvádí střední odborné s výučním listem v oboru kuchař. Jako kuchař také působil 4 roky v horském hotelu v Beskydech. Práce ho bavila, ale podle jeho slov byla nedostatečně finančně ohodnocená. Proto si udělal rekvalifikaci na zateplování budov a začal s kamarády v tomto oboru podnikat. V době výkonu trestu měl možnost navštěvovat vzdělávací zařízení, ale uvádí, že bylo nutné je financovat z vlastních zdrojů a to si nemohl dovolit. Uvádí, že po celou dobu výkonu trestu pracoval, proto mohl financovat náklady na pobyt ve věznici a zároveň zřídil synovi stavební spoření, na které měsíčně platit pravidelné platby. Po propuštění z výkonu trestu má jen minimální dluh, který plánuje splatit ihned, jakmile si najde práci a bude výdělečně činný. Mezi největší koníčky tohoto muže patří bezesporu příroda a sport – fotbal, hokej, atletika. V mladším věku hrál dorosteneckou ligu ve fotbale, hodně s klubem cestoval a byl úspěšný. Jeho rodinné vazby jsou v současné době narušené. Otec již nežije, matka žije u Prahy a s přítelkyní, se kterou má syna, se rozešli. V současné době má jen blízkou kamarádku, se kterou plánuje budoucnost. Veškeré kamarády z minulosti odřízl a ne-

chce se s nimi již stýkat. Uvádí, že si je vědomí toho, že by do trestné činnosti mohl znovu spadnout. Syn má 8 let, bývalá přítelkyně a matka dítěte zajistila soudní zákaz přiblížení na 300 metrů. S tímto zákazem je smířený, se synem si telefonuje, od přítelkyně má zprávy. Jakmile se postaví na vlastní nohy, plánuje sblížení se synem. Neviděl ho již 3 roky. Jeho rodiče nebyli rozvedení. Oba měli středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Otec pracoval 40 let na šachtě jako předák, matka byla kuchařka a následně ze zdravotních důvodů byla nucená zůstat v domácnosti. Vztah k vaření získal díky matce. Má dva sourozence – sestra je vyučená a bratr ještě studuje. Ve výkonu trestu nebyl v kontaktu s nikým kromě matky a blízké kamarádky, kterou uvádí. Uvádí, že nikdy neměl problém se školní šikanou, pracovním bossingem nebo mobbingem a nebyl ani obětí domácího týrání. Nikdy nekouřil. V době před výkonem trestu odnětí svobody začal pít alkohol a propadl alkoholismu. Přesto, že v době výkonu trestu neměl možnost dostat se k této návykové látce, začal po propuštění dobrovolně docházet na ambulantní léčbu. Pozitivně reaguje na zmínku o zvířatech. Po propuštění z výkonu trestu není pod dohledem probačního úředníka, z poradny se dozvěděl o možnosti resocializačního zařízení Nová šance a této možnosti využil. Bydlí zde od prosince 2013, má na starosti koně a úklid azylového domu a jeho okolí. Možnost využít toto zařízení vnímá jako druhou šanci a podanou pomocnou ruku. Chce tady nějakou dobu zůstat, najít si práci v oboru zateplování budov a narovnat vztahy v rodině – zejména s matkou. Do budoucna se chce přestěhovat blíž k matce nebo k Brnu, kde má syna nebo blíž k mamince, která žije nedaleko Prahy. Jeho snem je zabezpečit syna a ukázat mu, že umí být dobrým otcem. Svého protiprávního jednání lituje a stydí se za něj. Z rozhovoru je patrné, že v současné době má uspořádané myšlenky a ví, jak se vydat na správnou cestu a začít znovu.

4.2.2 Respondent B

Nejmladší z respondentů a zároveň jediný, který proti rozhovoru nic neměl. Možná to bylo tím, že ve vězení strávil relativně krátkou dobu a doufal, že takto upozorní na něco, co sám nedokázal pojmenovat. Ve výkonu trestu byl 21 měsíců, dostal se tam za vykradení trafiky. Také pochází z Moravskoslezského kraje, dle informací přímo z Ostravy. O výkonu trestu odnětí svobody hovoří po celou dobu jako o kriminále, který bere jako dobrodružství. Před výkonem trestu žil na ulici, kterou střídal s ubytovny. Uvádí, že pár měsíců žil i v bytě. Je vyučený jako kuchař-číšník a do 26 let se vzdělával sám – absolvoval rekvalifikaci na stovebního zámečníka. Ve výkonu trestu si kvalifikaci nijak nezvyšoval. Jeho nejdelší zaměstnání trvalo 3 roky a byl svářečem v Tatře Kopřivnice. Práce ho bavila. Mezi jeho ko-

níčky patří cestování – nejdál byl v Polsku, dále ho baví sport, kolo a příroda. Uvádí, že jej baví i jeho práce – sváření. Tento mladý muž je svobodný, bez partnerky. Zatím si nechce najít přítelkyni, dokud se ze všeho nedostane, ale rád by jednou založil rodinu. Pochází z rozvedené rodiny, otec pracoval na chemičce, jeho vzdělání neví. Zaměstnání a vzdělání matky nezná – jeho rodiče zemřeli v jeho 8 letech. Má dva sourozence, o starším bratrovi neví, mladší je knihařem. Ve výkonu trestu byl v kontaktu pouze s jedním kamarádem. Z popisu rodinných vztahů usuzujeme, že trpěl syndromem CAN. Po smrti rodičů se ho ujala babička, po smrti babičky a dědečka se ho ujala teta. Uvádí, že vše jen kvůli penězům a sirotčímu důchodu. Je kuřák. Užíval pervitin, ale nemá pocit závislosti, přestože užívání bylo pravidelné. Jako důvod uvádí odvedení myšlenek od reality. Pociťuje deprese, navštěvoval psychologa. Domnívá se, že tyto stavy pominou po vyřešení osobních problémů – bydlení, práce, osamostatnění. Má rád psy. O Nové šanci se dozvěděl od kurátorky a v zařízení je v době rozhovoru cca 2 týdny za účelem ubytování v azylovém domě a výkonu obecně prospěšných prací. Pozitivně kvituje režim, který mu zařízení dává, ví, co má dělat, má cíle. V minulosti uvažoval o sebevraždě, protože měl pocit, že už ho život nebaví. Novou šanci vnímá jako osvobození, cítí pochopení ze strany pracovníků zařízení. Chce v budoucnu vyplatit dluhy, ale zatím neví, jak na to. Chce si najít přítelkyni, práci a bydlení a začít znovu mimo Ostravu. Dle úrovně jeho vyjadřování se domníváme, že respondent je průměrně inteligentní, uvědomuje si hodnoty vlastního života a chce se změnit. Zatím však neví, jak na to.

4.2.3 Respondent C

Muž, se kterým se setkáváme, jako se třetím respondentem rezolutně odmítá použití diktafonu i pro nahrávku nesouhlasu, proto rozhovor vedeme bez hlasového záznamu. Tomuto muži se silně vrásčitou tváří je 57 let, ve vězení byl jeden rok a je také z Moravskoslezského kraje. Před výkonem trestu bydlel v domě. Ve výkonu trestu se nijak nevzdělával, nepovažuje to ve svém věku za přínosné. Před nástupem do vězení byl 5 let nezaměstnaný, před touto dobou pracoval v dolech jako zámečnick, kterým byl vyučený. Jeho nejdelší zaměstnání trvalo asi 9 let. Byl často nemocný s dýchacími cestami. Má rád přírodu a kutilství, hlavně práci se dřevem. Je ráda, že se tomuto může věnovat ve cvičných dílnách Nové šance. Tento muž pochází z úplné rodiny, ale sám je již dlouho rozvedený. O otci se bavit nechce, ale ví, že měl výuční list. O matce se vyjadřuje hezky, pamatuje si ji však jen jako ženu v domácnosti. Sourozence má tři – dvě sestry a jednoho bratra. S nikým z nich se již od mládí nestýká. Ve výkonu trestu nebyl v kontaktu s přáteli, pouze s vlastní dcerou. Do

vězení dostal na základě podmínky a následného vykradení obchodu. Uvádí, že se do problémů dostal kvůli partnerce, která byla romského původu a do jeho domu se nastěhovala s osmi dětmi. Po čase utekla, ale děti mu v domě nechala – musel se o ně starat, nejmladší mělo 8 měsíců. Narůstaly mu dluhy, dům prodal, aby mohl splácet dluhy a zůstal na ulici. Ze zoufalství začal krást. Dříve kouřil, ale z finančních důvodů musel přestat. Závislosti na alkoholu ani jiných návykových látkách neuvádí. V Nové šanci má na starosti péči o psy, slepice a králíky. V tomto zařízení je již 1,5 roku a brzy si již bude muset hledat bydlení, musí uvolnit místo. Po propuštění z vězení neměl kam jít, proto využil informací od sociálního pracovníka věznice o možnosti tohoto zařízení. Díky této možnosti mohl začít splácet dluhy a mít střechu nad hlavou. O zmínce o opuštění Nové šanci, které bude nevyhnutelné, jde z jeho intonace cítit nejistota a obava.

4.2.4 Respondent D

Posledním respondentem byl čtyřiatřicetiletý bývalý klempíř. Také velmi striktně odmítá nahrávání rozhovorů – jako důvod uvádí, že se už si připadá „jako cvičená opice“, protože mnoho studentů je chodí pozorovat. Ve výkonu trestu byl dva roky, důvod nám při rozhovoru nesdělil. I tento muž je z Moravskoslezského kraje. Před výkonem trestu žil s rodiči v bytě. Své vzdělání nikdy nerozšiřoval, ani ve výkonu trestu, i kdy možnost měl. Před výkonem trestu pracoval jako skladník celých 7 let. Stejně tak pracoval i celou dobu výkonu trestu. Jak uvádí, je spíše introvert a mezi jeho největší záliby patří rybaření a četba – čte zejména válečné a historické knížky. Je svobodný, bez partnerky a bez dětí, uvádí, že je spíše samotář a lidí se straní. O svých rodičích mluví stručně, ale hezky – otec byl vyučený a pracoval v dolech jako horník, matka měla pouze základní školu a pracovala v zemědělském družstvu jako ošetřovatelka dobytka. Má jednu sestru, která má vlastní kadeřnictví. S rodinou se nestýká od zahájení výkonu trestu. Nestýká se ani s přáteli. V příštím roce by rád Novou šanci opustil a uvažuje o tom, že se pokusí znovu navázat kontakty a rodinné vazby. Kouří, ale snaží se svoji závislost omezovat kvůli zdraví, jinými závislostmi nikdy netrpěl. V dětství neměl problémy ve škole, ani v dospělosti v zaměstnání. Dříve trpěl stavou úzkosti, dnes se cítí dobře. V zařízení Nová šance je necelý půlrok, toto zařízení navštívil na základě letáčku z přednášky ve věznici (od sociální pracovnice věznice). Zastává zde funkci hlavního člena týmu sbírky Kola pro Afriku – má na starosti jak sklad, tak opravy kol a drobné údržbářské práce. Ve chvílích volna si chodí hrát se psy, které má rád a vnímá je jako přátele. S ostatními uživateli azylového domu se příliš nebaví. Za možnost být

v Nové šanci je vděčný, cítí zde podporu, domov, režim a zázemí. Rád by začal znovu a lépe, jako prioritu uvádí nalezení práce a bydlení, potom uvidí, co dál.

4.3 Analýza dat

Pro analýzu získaných dat byla použita metoda otevřeného kódování dle popsaného postupu Švaříčka a Šed'ové (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 211). Přepsané rozhovory byly rozděleny na jednotky, které byly následně „ókovány“. Zároveň byl tvořený seznam existujících kódů, které byly sloučeny dle podobnosti a poté pojmenovány.

4.3.1 Otevřené kódování získaných dat

Kódy byly v přepisu rozhovoru zaznačeny barevně a následně vyselektovány a pojmenovány. Zpětně pak byly sloučeny do trsů. V příloze č. 2 uvádíme ukázkou okódovaného rozhovor respondenta A.

4.3.2 Jazyková analýza

U všech respondentů byl při rozhovorech patrný hovorový jazyk s nespisovnou výslovností. Intonace často vyjadřovala emocionální podtext vypravování. Slovní zásoba odpovídala úrovni jejich vzdělání a předpokládaným komunikačním kompetencím. V odpovědích se často zrcadlila subjektivita a osobní postoje jedinců.

4.4 Závěrečná interpretace dat

Tabulka 1: Výsledky kódování

Kategorie	Kódy
Vzdělání a zaměstnanost v rodině respondenta	Nejvyšší dosažené vzdělání respondenta a členů jeho rodiny
	Stabilita zaměstnání respondenta a finance
	Pracovní zařazení ve VTOS
Partnerské a rodinné vztahy	Rodinný stav, rodičovství
	Kontakt s rodinou a přáteli ve VTOS
	Vztahy v rodině a s přáteli
Závislosti, patologie a volný čas	Závislosti na návykových látkách

	Sociální patologie
	Trávení volného času před VTOS, zájmy
Vnímání možností Nové šance	Rozhodnutí pro Novou šanci
	Zařazení v Nové šanci
	Adaptace na život „venku“
Osobní budoucí cíle	Začleňování na trh práce
	Osamostatnění
	Plány a cíle

Z našich výsledků kódování získaných rozhovorů usuzujeme, že vzdělání a zaměstnanost v rodině respondenta hraje významnou roli v přístupu ke vnímání společnosti a ke vnímání potřeby resocializace pro danou společnost. Tento fakt potvrzuje i studie Ministerstva vnitra České republiky Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní činnosti, která čerpá z prací Suchého a Voňkové, kteří se osobností recidivisty zabývají. „Pachatele recidivistu charakterizuje především to, že předchozí potrestání nebylo natolik účinné, aby se napravil a zanechal svojí kriminální kariéru“ (Voňková, Neumann, 1985, s. 89). O příčinách recidivy píše u nás také Suchý (1983). Domnívá se, že čím je osoba vracející se z výkonu trestu odnětí svobody mladší, tím vyšší je pravděpodobnost, že spáchá v krátkém intervalu (do 6 měsíců) další trestnou činnost a naopak, čím je pachatel opouštějící věznici starší, tím větší je pravděpodobnost, že se jeho recidiva odehraje v delším časovém horizontu. Pokud je nový trestný čin spáchaný v krátkém intervalu, jedná se o závažný charakteristický prvek recidivy.“ (Voňková, Neumann, 1985 a Suchý, 1983 cit. podle MVČR, 2012, str. 16)

Rodiče jsou mnohdy vnímáni jako vzor, ke kterému je nutné vzhlížet, a jsou vzorem pro napodobování. To se odráží ve vzdělání, v přístupu k práci i v přístupu ke společnosti samotné. Velkou roli však hraje přirozená inteligence klienta. Testování klientů inteligencními testy nám však nebylo pro naše potřeby dovoleno, proto o tomto faktoru můžeme mluvit jen z pozorování jedinců při rozhovoru, z jejich vyjadřování, z jejich znalostí aktuálního dění a z jejich názorů, které projevíli během rozhovorů. Všichni jedinci považují zaměstnání za nutnost a to zejména z důvodu finančního zabezpečení. Studie ministerstva

se uvádí: „Čím nižší je stupeň vzdělání a pracovní kvalifikace, tím vyšší je podíl recidivistů. Nedostatky ve vzdělání a v profesionální přípravě se neprojevují pouze v tom, že jedinci s těmito nedostatky obtížněji akceptují resocializační působení, ale projevují se i v těžkostech spojených s pracovním zařazením takových osob po jejich propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.“ (Suchý, 1983, cit. podle MVČR, 2012, str. 19). Klienti se rozdílně staví také k povinnosti práce ve výkonu trestu odnětí svobody. Jedni ji vnímají kladně, jako možnost finančních prostředků ke splácení závazků, druhé to spíše „obtěžuje“. Žádný z klientů také neprojevuje zájem o další vzdělávání.

Žádný z jedinců našeho výzkumného vzorku neudržel výrazný kontakt s rodinou a přáteli, během výkonu trestu. Někteří se s přáteli, které měli před výkonem trestu, již nechtějí stýkat. Důvodem je strach z recidivy. Všichni z dotazovaných uvádějí jistou závislost na návykových látkách, ať se jedná o alkohol, drogy či kouření. Tuto závislost omlouvají jako pomoc, jako útěk z reality.

Velkou roli v eliminaci recidivy hrají smysluplné zájmy. Z Večerkova výzkumu volného času je patrné, že u delikventních jedinců se objevuje méně intelektuální zábavy a převažuje sledování televize, hraní her nebo sport. Často se ale také objevují zájmy o zvířata. (MVČR, 2012, str. 21). U klientů, u kterých byl výzkum prováděn, se objevily zejména zájmy sportovního charakteru jako je fotbal nebo cyklistika, příroda a taky zájem o zvířata. Klienti vítají možnost péče o zvířata v zařízení Nová šance.

Dotazovaní jedinci neprojevili sami zájem o dané resocializační zařízení, ale ve všech případech se jednalo o doporučení – buď soudního kurátora, nebo poradny. Povědomí o této možnosti z informací z věznice klienti neudávají. Zařízení je klienty hodnoceno kladně, vidí v něm podanou ruku, novou šanci pro začátek. Kladně hodnotí také režim a možnost zaměstnání, stejně jako poradenství a možnost bydlení. Většina z klientů uvádí režim a pravidla na prvním místě. Zájem, který o ně sociální pracovníci organizace projevují je pro ně příjemný, a poradenství jim usnadňuje adaptaci na běžný život. Všichni klienti uvádějí, že chtějí v organizaci nějakou dobu setrvat, než budou schopní se „postavit na vlastní nohy“.

Jako osobní cíle klienti uvádějí v první řadě nalezení stabilního zaměstnání, které jim umožní finanční nezávislost a samostatnost. Jako handicap uvádí jeden klient zápis v rejstříku trestů, který musí při hledání zaměstnání dokládat a je k němu přihlíženo bez ohledu na pracovní schopnosti jedince. Jeden z dotazovaných klientů chce pracovat, ale nechce

splácet své dluhy, podle jeho názoru to „nemá smysl“. Všichni se chtějí osamostatnit, najít si vlastní bydlení, urovnat vztahy v rodině a žít spořádaný život.

Interpretované výsledky mohou být námětem pro další výzkum a diskuzi nad daným tématem.

4.5 Doporučení pro praxi

Na základě dostupných informací a analýzy získaných dat můžeme pro praxi doporučit realizaci více takových projektů, jakými je organizace Nová šance. Jako objekty vhodné pro zřízení těchto zařízení se jeví objekty nevyužívaných bývalých kasáren nebo zemědělských družstev, která jdou vhodně přestavět na zařízení s ubytovací kapacitou i správní budovy. Tyto objekty se pak jeví i dobře dopravně dostupné.

Kapacita zařízení 20 lůžek se jeví jako optimální pro důvěrnější vazby a skladbu neformální skupiny. V této četnosti lze pak snáze zachytit v zárodku případné negativní jevy.

Jednotlivým klientům je tak také možné se více individuálně věnovat a zároveň vytvářet pracovní skupiny s různým zaměřením. Při skupinové práci pak snadněji dochází k odbourání komunikačních bariér, k získání a upevňování komunikačních kompetencí a ke kooperacím, které jsou pro běžný život nepostradatelné.

V současné době je Občanské sdružení Nová šance jediným zařízením tohoto druhu v České republice, které zajišťuje klientům 24hodinový „servis“ – zaměstnání, ubytování se zázemím, stravování, sociálně-právní poradenství, volný čas. Z výše uvedeného a především z výsledků práce tohoto zařízení usuzujeme, že zřízení více takových zařízení by bylo velmi prospěšným krokem a především krokem vpřed.

ZÁVĚR

Z uvedených teoretických poznatků a z provedeného výzkumu usuzujeme, že v současné době není v České republice dostačující počet resocializačních zařízení, které poskytují komplexní postpenitenciární péči a podporu propuštěným vězňům. Přestože je Občanské sdružení Nová šance otevřené mužům po výkonu trestu odnětí svobody z celé České republiky, poskytuje zázemí zejména propuštěným mužům z věznic Moravskoslezského kraje.

Klienti, kteří najdou zázemí a dočasný domov v tomto zařízení přijímají předávané hodnoty a akceptují daná pravidla velmi pozitivně, neboť je to jediná pomocná ruka, která je za dveřmi věznice čeká. Jedinec po výkonu trestu potřebuje ke spořádanému životu běžného občana řád a pravidla, což potvrzují i sami klienti. Mají potřebu přátelství a zázemí, které jim je schopné zařízení poskytnout.

Na základě získaných informací usuzujeme, že v rozhodování mezi resocializací „na vlastní pěst“ nebo profesionální resocializací prostřednictvím organizace se klienti nerozhodují v závislosti na osobních predispozicích, jakými jsou vzdělání nebo rodinné zázemí, ale zpravidla si tuto cestu volí na základě doporučení sociálního pracovníka věznice, poradny nebo na základě informací probačního úředníka nebo soudního kurátora. Pro jedince v procesu resocializace je absence zázemí a podpory klíčová a může být jednou z příčin recidivní činnosti. Vědět, kam jít, vědět, co dělat – to jsou rozhodující faktory pro adaptaci na běžný život a zpětné úspěšné začlenění do společnosti.

Z provedeného výzkumu je dále patrné, že vzdělanost trestaných mužů a vzdělání v rodinách těchto mužů se pohybuje na úrovni středního odborného vzdělání. Domníváme se, že úroveň vzdělání jako taková nemá přímý vliv na trestnou činnost a stejně tak nemá přímý vliv na následný přístup k resocializaci. V interakci se sociokulturním prostředím – kde klient žije, s kým se stýká, zda má stabilní zázemí – však můžeme hovořit o multifaktoriálním vlivu a jednotlivé vlivy se pak dají samostatně posuzovat jako aktivní činitelé. Velký význam také hraje smysluplné trávení volného času a zpětná vazba okolí, což působí na jedince motivačně. Všichni klienti hovoří o zázemí a partnerství jako o důležitém cíli v jejich životě, z čehož je možné vyvodit potřebu sounáležitosti, podpory a zázemí. Dotažovaní klienti se bez výjimky shodli na tom, že profesionální zařízení a pomoc při resocializace je pro ně obrovskou pomocí a přínosem. Velký význam dávají potřebě denního re-

žimu. Závěrem můžeme říci, že profesionální zařízení využívají jedince, kteří to s resocializací a touhou po běžném životě myslí upřímně.

Další nezodpovězenou otázkou pak zůstává, jak daná společnost přijme jedince po návratu z výkonu trestu odnětí svobody.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ZÁKONY

- [1] ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 37, s. 1257 – 1289. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4883>
- [2] ČESKO. Zákon č. 169 ze dne 30. Června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, částka 58, s. 3170 – 3187. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3275>
- [3] ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o probační a mediační službě. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 74, s. 3616 – 3621. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3462>

LITERATURA

- [4] BIEDERMANOVÁ, Eva a Michal PETRAS, 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Vydavatelství KUFR s.r.o.. ISBN 978-80-7338-115-8
- [5] CZAPÓW, Czesław a Stanisław JEDLEWSKI, 1981. *Resocializační pedagogika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN neuvedeno.
- [6] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2009. *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2781-3
- [7] FROMM, Erich, 2007. *Anatomie lidské destruktivity*. Praha: Aurora. ISBN 978-80-7299-089-4
- [8] CHUPÍK, Jakub, 2009. *Charakteristika a vývoj kriminality v české společnosti*. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- [9] JANDOUREK, Jan, 2001. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-535-0
- [10] MATOUŠEK, O., J. KOLÁČKOVÁ a P. KODYMOVÁ, 2010. *Sociální práce v praxi : specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0

- [11] METODICKÝ STANDARD PROBACE, 2009 cit. podle ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. a D. DOUBRAVOVÁ, 2010. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2
- [12] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2012. *Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky. ISBN neuvedeno
- [13] PATEROVÁ, Hana, 2007. *Analýza veřejné politiky v ČR z pohledu etiky*. Disertační práce. Praha. Univerzita Karlova.
- [14] SOCHŮREK, J., 2007 cit. podle BIEDERMANOVÁ, Eva a Michal PETRAS, 2011. *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. Praha: Vydavatelství KUFR s.r.o.. ISBN 978-80-7338-115-8
- [15] STANKOWSKI, Adam, 2003. *Etopedie. Úvod do resocializační pedagogiky*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. ISBN 80-7042-257-2
- [16] SVOBODA, M., ČEŠKOVÁ, E. a H. KUČEROVÁ, 2012. *Psychopatologie a psychiatrie*. Praha: Portál. ISBN: 978-80-262-0216-5
- [17] ŠTERN, P., OUŘEDNÍČKOVÁ, L. a D. DOUBRAVOVÁ, 2010. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2
- [18] SUCHÝ, O., 1983 cit. podle Ministerstvo vnitra České republiky, 2012. *Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky. ISBN neuvedeno
- [19] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogický vědách : pravidla hry*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0
- [20] VOŇKOVÁ, J. a J. Neumann, 1985 cit. podle Ministerstvo vnitra České republiky, 2012. *Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky. ISBN neuvedeno
- [21] ZEHR, Howard, 2003 cit. podle HROMEK, Pavel, 2009. *Meze a možnosti restorativní a retributivní justice*. Brno. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [22] www.pmscr.cz
- [23] www.koblov.cz

[24] www.zabranou.cz

[25] www.cppp.cz

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výsledky kódování	41
------------------------------------	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Základní tazatelské otázky pro polostrukturovaný rozhovor

Příloha 2 – Transkripce rozhovoru – respondent A (včetně ukázky kódování)

Příloha 3 – Transkripce rozhovoru – respondent B

Příloha 4 – Transkripce rozhovoru – respondent C

Příloha 5 – Transkripce rozhovoru – respondent D

Příloha 6 – Zpráva o činnosti za rok 2013 – Občanské sdružení Nová šance

PŘÍLOHA 1:

ZÁKLADNÍ TAZATELSKÉ OTÁZKY PRO POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR

Na začátku každého rozhovoru byli jednotliví respondenti požádáni o vyjádření souhlasu s nahrávkou rozhovoru. Následovaly tazatelské otázky polostrukturovaného rozhovoru, který byl v průběhu rozhovoru doplňován o doplňující dotazy.

Kolik je Vám let?

Kolik Vám bylo, když jste nastupoval do výkonu trestu odnětí svobody?

Jak dlouho jste strávil ve výkonu trestu odnětí svobody?

Byl jste prvovězňný nebo jste již trestaný byl?

Ze kterého jste kraje a z jak velkého jste města?

Žil jste před výkonem trestu v bytě nebo v domě?

Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání a případně v jakém oboru?

Měl jste možnost zvyšovat si kvalifikaci v době výkonu trestu odnětí svobody a využil jste této možnosti?

Co jste dělal před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody a jak dlouho trvalo Vaše nejdelší zaměstnání?

Co patří mezi Vaše koníčky, zájmy?

Jste ženatý, rozvedený nebo svobodný?

Máte děti?

Z jaké pocházíte rodiny?

Jaké vzdělání měl Váš otec a jaké zaměstnání vykonával?

Jaké vzdělání měla Vaše matka a jaké zaměstnání vykonávala?

Máte sourozence? Jaké je jejich vzdělání a profese?

Byl jste ve výkonu trestu v kontaktu s Vašimi přáteli?

Byl jste někdy obětí školní šikany nebo pracovního bossingu, mobbingu nebo domácího týrání?

Kouříte?

Byl jste někdy závislý na alkoholu nebo drogách?

Trpíte depresemi?

Máte rád zvířata? Jaké je Vaše nejoblíbenější zvíře?

Jaké byly důvody pro Váš výběr zařízení Nová šance?

Jak dlouho jste v zařízení Nová šance?

Co máte v Nové šanci na starosti?

Co Vám Nová šance přinesla?

Co od Nové šance ještě očekáváte?

Jaký je Váš osobní cíl, čeho byste chtěl v následujících dvou letech dosáhnout?

Na závěr rozhovoru, který se v průběhu rozvíjel o další informaci, byl respondent vyzván, zda je něco, co by sám chtěl sdělit nebo na co by se chtěl zeptat. V úplném závěru bylo respondentům poděkováno a popřáno štěstí do budoucna.

PŘÍLOHA 2: TRANSKRIPCE ROZHOVORU – RESPONDENT A

Včetně ukázky kódování rozhovoru.

T: Chtěla bych se Vás zeptat – souhlasíte s tím, aby tento rozhovor byl nahrávaný?

RA: Ano, nevadí mi to.

T: Dekuju. Začneme. Já se Vás zeptám, kolik Vám je?

RA: 35

T: 35. Kolik Vám bylo, když jste nastoupil do výkonu trestu?

RA: 28 (*otázka v hlase*)

T: Jak dlouho jste tam byl?

RA: 6 let

T: Takže to znamená, že rok jste teď tady?

RA: No ani né, já jsem...ani né rok, já jsem tady 4 měsíce.

T: 4 měsíce...

RA: 5 měsíců/ 6 měsíců jsem po výkonu trestu. (*T přitakává hlasem*)

T: Byl jste prvovězněný nebo tam byla recidiva?

RA: Poprvé.

T: Ze kterého jste kraje? Tady z Moravskoslezského?

RA: Z Moravskoslezského.

T: A obec, ve kterém...

RA: Ha...

T: ...jste žil před výkonem – neptám se Vás na město, já chci vědět, jak je velké to město.

Je to malá vesnička...

RA: 80 tisíc obyvatel

T: 80 tisíc obyvatel. A žil jste před výkonem trestu v domě nebo v bytě?

RA: V bytě.

T: A nejvyšší ukončené vzdělání do výkonu trestu?

RA: Střední odborné.

T: Střední odborné. Maturita?

RA: Bez. Bez maturity. Nešel jsem dál.

T: Měl jste možnost zvyšovat si nějak vzdělání v době výkonu trestu?

RA: No...měl, ale nevyužil jsem toho.

T: Nevyužil jste toho. (*otáčí papíry*) Takže...byl tam nějaký kurz aspoň třeba něco, že byste se tam naučil něco nového, manuálního...

RA: Bylo tam, bylo tam. Právě tam se mohlo jezdit aj na někde, na fakultu do Olomouce a takové věci, no.

T: *(hlasem přitakává)* Nevyužil jste toho?

RA: Ne, protože to bylo finančně...

T: Jasně, museli jste si to teda platit z těch vlastních zdrojů. Co jste dělal, než jste nastoupil, před výkonem trestu?

RA: Kuchaře.

T: Kuchaře *(úsměv v hlase)*.

RA: Na horách.

T: Kde jste vařil?

RA: Na horách, v Beskydech.

T: V Beskydech?

RA: *S úsměvem a hrdostí v hlase přitakává.*

T: Ta práce Vás bavila?

RA: No, bavila. Bavila, ale nebylo to tolik zaplacené, tak jsem potom přešel na zateplování budov.

T: *Přitakává hlasem.*

RA: **Jsem si udělal rekvalifikační kurz.** No a tam jsem se potom trošku spustil s klukama, no. *(V hlase je patrný stud).*

T: Stane, stát se může každému. Myslím, že důležité je najít potom znovu tu cestu zpátky.

Probíhá výměna pohledů – RA se stydí, T pohledem a úsměvem povzbuzuje.

T: Když jste pracoval v těch Beskydech jako kuchař, bylo to Vaše nejdelší zaměstnání? Nebo jaká byla doba nejdelšího zaměstnání?

RA: No, asi tam, asi tam.

T: Kolik to bylo?

RA: Čtyři roky.

T: Čtyři roky.

RA: V kuse, no. Jako tak.

T: Co patřilo nebo patří mezi Vaše koníčky? Před výkonem trestu, čemu jste se věnoval?

RA: Tak sport, příroda, zvířata.

T: Co z toho sportu?

RA: Fotbal, hokej, hlavně, no, atletika.

T: *(s úsměvem)* Takže takové ty chlapské sporty. Aktivně?

RA: (*s úsměvem a hrdostí*) Ano, **aktivně**,no.

T: Nějaké sportovní úspěchy byly?

RA: No tak, byly no taky. **V dorostenecké, já jsem hrál tu dorosteneckou ligu. Různé turnaje – Německo, Francie, Rakousko. Jsem jezdil no.**

T: To je hezký. Takže **poháry, medaile**?

RA: No, to taky.

T: To je bomba.

RA: Všechno no.

T: Zeptám se Vás na pár otázek z Vaší rodiny. Jste ženatý, rozvedený, svobodný?

RA: Svobodný (*ale otázka zůstává jakoby otevřená*).

T: Aaa, svobodný úplně nebo nějaká partnerka je?

RA: Partnerka je (*následuje úsměv*).

T: Je. Děti máte?

RA: Děti mám, ale nejsem s nima.

T: Nejste s nima. A pocházíte z úplné nebo z rozvedené?

RA: Z úplné.

T: Vzdělání Vašeho tatínka?

RA: Jo, strojní zámečnick.

T: Takže to bylo učiliště nějaké?

RA: S maturitou.

T: Měl maturitu.

RA: *Hlasem přitakává.*

T: A maminka?

RA: Maminka též. Maminka též.

T: A tatínek se živil tou zámečnickinou?

RA: Jo jo, on jako dělal na šachtě, čtyřicet let. Takže on tam dělal předáka, tak.

T: A maminka?

RA: Maminka byla... *ona taky dělala v kuchyni, ale pak byla v domácnosti. Kvůli zdravotnímu stavu.*

T: Takže jste se inspiroval u ní, když jste šel na kuchařinu? Nebo co Vás k tomu vedlo?

RA: No, mám k tomu vztah, bavilo mě to, no.

T: Máte sourozence?

RA: Mám (*úsměv*).

T: Kolik?

RA: Dva.

T: Jak mají oni dokončené vzdělání?

RA: Sestra má střední. A bratr...

T: Taky maturita?

RA: E...ta je bez maturity. A bratr ještě studuje... Bude pan doktor.

T: Když jste byl ve výkonu trestu, byl jste v kontaktu s přáteli?

RA: No s přáteli, jako jenom s rodinou.

T: Jenom s rodinou. A co teď přátelé?

RA: No...já...jsem je sám dal pryč.

T: Utnul.

RA: *Hlasem přitakává.*

T: A byl jste někdy ve škole **obětí šikany** nebo v práci?

RA: Nebyl, neměl jsem s tím problém.

T: Ne. Kouříte?

RA: Nekouřím.

T: *(s podivem a úsměvem)* Nekouříte?

RA: *(s úsměvem)* Ne.

T: Ne? A nějaká **závislost na alkoholu** byla někdy?

RA: No, byla, no, byla. Jsem se i jako...jako dá se říct...na svůj...svoji iniciativou jsem se šel jako i léčit. Já jsem nebyl nikde v léčebně, ale sám docházím na ambulantní léčbu.

T: To je hezký.

RA: No, tak kvůli tomu jsem byl ve výkonu, tak, sem s tím něco musel provést.

T: Takže se vůbec teď...Vám alkohol nic neříká?

RA: Ne, nenapiju se.

T: Byl jste někdy **závislý na drogách**?

RA: Ne.

T: Trpíte někdy **depresema**?

RA: No, **trpíval jsem**, a kvůli tomu jsem taky pil docela, protože jsem nevěděl, jak to řešit, no.

T: Takže teď už ne? Jenom v té době?

RA: Teď už ne. **Jenom v té době před.**

T: Říkal jste, že se tady **staráte o koně**, takže máte rád zvířata?

RA: Mám, no, mám.

T: Které zvíře máte nejradší?

RA: Asi psa (*úsměv*).

T: (*s úsměvem*) Jo?

RA: *Přítakává hlasem.*

T: Měl jste nějakého?

RA: No, měl jsem. **Jak jsme byli menší, tak jsme měli pejska.**

T: Tady pes asi není, že? Tady je spousta zvířat...

RA: Je tady pes, je.

T: Je tady i pes?

RA: No je, ale o toho se starají kluci, co tady jsou.

T: Takže to máte tady rozdělené, kdo co dělá?

RA: No.

T: Tak. Já se Vás teď zeptám právě na Vaše působení tady na Nové Šanci. Jste, když jste tady, jste ještě pod dohledem probačního úředníka?

RA: Já ne. Já nejsem.

T: Nejste. Ta pomoc, kterou tady dostáváte, jak to vnímáte? Je to pro Vás přínosné?

RA: No, určitě, protože to je taková ta druhá šance, po výkonu trestu. No. Ta pomocná ruka, no.

T: Takže je to ta správná „nová šance“?

RA: No. No.

T: Dobře. Jak dlouho tady jste? Říkal jste čtyři měsíce.

RA: Nooo, necelé čtyři měsíce. Od prosince jsem tady, no. Takže tři měsíce, tři a půl no.

Dá se to tak říct. Od dvanáctého měsíce, no.

T: Vánoce už jste trávil tady?

RA: Ano, ano, **Vánoce už tady.** (*s klidem v hlase*)

T: Tak to byly po dlouhé době asi hezké Vánoce?

RA: No nebyly to ještě takové, které bych si představoval, ale byly určitě hezčí než tam, no.

T: A co Vás teda vedlo k tomu, zařadit se tady do té organizace nebo jak jste se sem dostal?

RA: Co mě k tomu vedlo? Vedlo mě k tomu hlavně, že jsem přišel o bydlení a nechtěl jsem zůstat v Havířově, kde vlastně mám všechny ty svoje...

T: Ano...

RA: ... kumpány. Tak jsem využil této příležitosti a začal znova.

T: Jak jste se dozvěděl vůbec tady o té možnosti?

RA: Já jsem chodil do sdružení v Havířově a tam mně dali potom letáček a zajel jsem si sem.

T: *Přítakává hlasem.* Takže tady máte na starosti...koně. A ještě něco?

RA: Koně a starám jako úklid, no, nějaké takové. A nějaké práce, no teď to bude zaměstnání. Tak.

T: A co Vám Nová Šance přinesla, osobně?

RA: Osobně. Takovej pohled na život, jo, dá se říct. Já jsem...připadal jsem si už, jako že to nejde, ale jde to. Postavit se na nohy.

T: Takže Vám otevřela oči a zase tu, tu cestu?

RA: Pomocnou ruku mi podala, bych to tak viděl. No.

T: Co od té Nové Šance očekáváte?

RA: No...

T: Že Vám ještě, ještě dá?

RA: Teď momentálně bych potřeboval ještě nějakou dobu tady přežít. Nebo přeto, než pořádně začnu pracovat a něco si vydělat a na to bydlení a zase jít do svého, no.

T: Chcete zase se věnovat té kuchařině nebo zateplování?

RA: No, tomu zateplování, no.

T: Jo?

RA: No, tomu zateplování, zateplování určitě. Kuchařina už asi ne, protože to už jsem dlouho nedělal, tak.

T: A co třeba nějaký nový kurz, je spousta kulinářských kurzů.

RA: Hm, no..

T: Neláká Vás to už.

RA: Neláká.

T: Chcete radši dělat to zateplování nebo něco takového.

RA: No tak. Tak.

T: A chcete se ještě dál nějak třeba vzdělávat? Do budoucna? Nějaký další kurz k tomu zateplování?

RA: Ne, já bych chtěl klukovi...kluka bych chtěla trošku poposunout, no. Mu spořím, tak uvidíme.

T: Dobře. A jaký je Váš osobní cíl, čeho byste chtěl v následujících dvou letech dosáhnout? Dva roky se zdá být docela dlouhá doba a zároveň to strašně rychle utíká, ten čas.

RA: *(Přítakává)* No, no. Čeho bych chtěl dosáhnout. Trvalou práci, trvalou práci a najít si bydlení, urovnat si vztahy v rodině.

T: Urovnat si vztahy v rodině... I s rodiči myslíte nebo jenom s partnerkou?

RA: No s partnerkou taky, ale i s rodiči, protože díky mému výkonu trestu jsem hodně ztratil.

T: Rodiče se k Vám otočili zády?

RA: Neotočili se zády úplně, protože já už mám teď momentálně jenom ta...otce...e...mamku, otec mi umřel. Ale není to takové prostě co to, protože já jsem kdysi byl zvyklý úplně na jiný život a teď jsem se ocitnul úplně někde jinde, no.

T: A jste s maminkou v kontaktu?

RA: Jsem s maminkou v kontaktu.

T: Jezdí za Váma, jezdíte Vy k ní?

RA: Nejezdí, protože bydlí pětset kilometrů odsad'.

T: Kde bydlí?

RA: Ve Štěchovicích. To je za Prahou.

T: *Přítakává hlasem.*

RA: Takže máme to dost daleko od sebe. Teď tam právě pojedou příští víkend. Tak.

T: Těšíte se.

RA: *(s úsměvem a nadšením v hlase)* Těším se, no.

T: Uvaříte Vy nebo maminka?

RA: Oba, oba.

T: Spolu *(úsměv)*.

RA: *Přítakává hlasem.*

T: Po jak dlouhé době se uvidíte?

RA: Teď kom asi po dvou měsících, ale předtím to bylo delší dobu, no.

T: Jak dlouho jste se předtím neviděli?

RA: Takových...devět měsíců?

T: *(Přítakává hlasem.)* Takže to ani není o tom narovnávání, spíš o tom asi sblížení.

RA: No, no.

T: Já myslím, že maminka je ráda, za to, kde jste.

RA: No určitě. My si každý den voláme nebo tak.

T: Jo? Tak to je hezké.

RA: Máme zprávy o sobě.

T: A říkal jste, že chcete syna někam posunout.

RA: No chtěl bych, hlavně bych i s tou svojí bývalou přítelkyní, chtěl trošku...dokud nebudu stát pevně na nohách, tak...no, ale potom bych chtěl synovi trošku ukázat, že táta se na ňho nevykašlal.

T: Kolik synovi je?

RA: Osm let.

T: A toho jste neviděl jak dlouho?

RA: No toho jsem neviděl tak tři roky už.

T: Máte v plánu ho teď někdy brzo vidět?

RA: No až se trošku postavím víc na nohy, tak určitě jo.

T: Těšíte se na to, chybí Vám.

RA: No, moc.

T: Máte od něho aspoň zprávy?

RA: Jako jo, já nemám problém jako si s ním volat nebo něco, ona mi dává zprávy, ale nechce...ona už žije jako nový život, takže nechce jako takhle, abych jí zasahoval do života. Což...ví, jaký jsem. V uvozovkách „rapl“. Takže. A já jsem jí říkal, že chcu to taky v klidu, ale až prostě budu mít svoje bydlení a tak dál, abych ho měl kam přivést, no.

T: Kde plánujete bydlet potom? Říkal jste, že nějak s těma kamarádama jste utnul...

RA: Utnul no...

T: Takže předpokládám, že ti kamarádi byli i někde, kde jste bydlel.

RA: No, no.

T: Takže chcete bydlet úplně někde jinde?

RA: Tak.

T: Abyste se s nima vůbec nestýkal, začít znovu, jinde a lépe.

RA: Chtěl bych začít asi tam u mamky, tam pryč.

T: Tak já myslím, že to je hezká myšlenka.

RA: No. Ale realita musí být trošku...musím se trošku posunout.

T: Jasně, určitě. Takže teď si vyléčíte ruku?.

RA: No to je.

T: Najdete práci.

RA: Práci už mám.

T: Práci už máte.

RA: Pracovat budu tady, no. Budu tady dělat údržbáře tak pro všechno.

T: A potom teda až se to tak nějak stabilizuje, tak?

RA: To bydlení, protože tady to není na stálo. To musím taky přepustit dalším. A...potom ty vztahy, no. Trošku zpevňovat.

T: Dobře. Je něco, co byste mi chtěl Vy sám za sebe říct? Nebo na něco se zeptat?

RA: Nevím, na co bych se měl zeptat (*úsměv*).

T: Tak já Vám moc děkuju.

RA: Není za co.

PŘÍLOHA 3: TRANSKRIPCE ROZHOVORU – RESPONDENT B

T: Tak já bych Vás chtěla poprosit, zda souhlasíte s tím, aby tento rozhovor byl nahrávaný.

RB: Ano.

T: Děkuju.

RB: Souhlasím s tím.

T: Zeptám se Vás, kolik je Vám let.

RB: Dvacet osm.

T: Kolik Vám bylo, když jste nastupoval do výkonu trestu?

RB: Dvacet...šest. Dvacet šest nebo dvacet sedm, teď nevím přesně. Dvacet šest nebo dvacet sedm.

T: Takže jste byl rok a půl ve výkonu trestu?

RB: Dvacet jedna měsíců.

T: Dvacet jedna měsíců? Byl jste prvovězňný nebo tam byla nějaká recidiva?

RB: Poprvé, no.

T: Bylo to náročné?

RB: Dobrodružství to bylo.

T: (Smích) Dobrodružství. Jste tady z Moravskoslezského kraje nebo?

RB: Z Ostravy, no.

T: Z Ostravy. Kolik má Ostrava obyvatel?

RB: Kolik má? Asi, nevím.

T: Hodně.

RB: Tři sta tisíc? Je třetí...

T: ...největší město.

RB: ...největší město.

T: A žil jste před výkonem trestu v domě nebo v bytě?

RB: Na ubytovně.

T: Na ubytovně?

RB: Na ulici a na ubytovně.

T: Jak dlouho?

RB: Na ulici?

T: *Hlasem přitakává.*

RB: Asi rok.

T: A předtím než jste se dostal na ulici?

RB: Tak jsem bydlel na ubytovně, vlastně furt na ubytovně.

T: Takže předtím žádná...

RB: Jo aj na bytě jsem bydlel, jo.

T: Jo?

RB: Pár měsíců.

T: Jaké máte nejvyšší ukončené vzdělání?

RB: Vyučený.

T: V jakém oboru jste?

RB: Kuchař/ číšník. (*Odmilka*) Pak stavební zámečnick. To sem dostal certifikát.

T: *Přítakává hlasem.* Měl jste možnost zvýšit si i nějak vzdělání ve výkonu trestu?

RB: Jo, jo, jo. Ne, ve výkonu trestu ne. Ale já jsem se vzdělával vlastně do 26 let sám.

T: Takže z vlastní iniciativy, chtěl jste.

RB: No jako nonono, jo.

T: Vůbec tam nebyla možnost ve věznici?

RB: Byla tam možnost, ale tam to chodí trochu jináč, než jako to má chodit.

T: Jak to?

RB: Tam se to jako, pravidla jsou takové, ale tam vlastně se pravidlami člověk neřídí nebo ti co by se měli řídit, že.

T: Takže je tam něco, v uvozovkách „vyšší síla“, která to nějakým způsobem řídí?

RB: No, no. Tam jsou vlastně, he, mají být pravidla, ale ty pravidla tam nejsou.

T: Aha, takhle.

RB: Ale vlastně když jenom přijde třeba, když přijdou ti vyšší, jak se tomu říká, no. No přijdou třeba z ministerstva nebo tak, tak se to tam předstírá jako tak, že to tak chodí tam.

T: A jinak to tam teda nefunguje?

RB: Ne, ne, ne, ze zaměstnanců věznice, jako tak.

T: Takže není tam, není tam, nebyl tam žádný kurz, žádná dílna, kde byste se něco naučil, co jste třeba neuměl.

RB: Tak tam jsem se jako...no tam nebylo nic jako tak. Ale já jsem to ani jako nevyžadoval. Protože já jsem to vlastně stihl venku udělat.

T: Jo. Takže předtím než jste nastoupil do výkonu trestu tak jste se živil čím?

RB: Svářečem.

T: Svářečem. Vy toho umíte hodně.

RB: Jo tak to mě baví, ta práca.

T: Jo?

RB: To bylo v Kopřivnici Tatra. V Tatře. Tam jsem dělal.

T: Tak to mohla být hezká práce.

RB: Jo to byla dobrá práce, tři roky jsem tam byl.

T: Tři roky jste tam byl. Takže to bylo nejdelsí trvající zaměstnání?

RB: Jo jo, to bylo vlastně zaměstnání, které mě bavilo, že. Proto jsem si udělal jako svářečák, pak sem si зробil toho stavebního zámečnicka a ještě na jaře jako že vazačský průkaz, že.

T: *Hlasem přitakává.* Co patří nebo patřilo mezi Vaše koníčky, než jste šel do výkonu trestu? Co Vás bavilo?

RB: Mě? To mě baví hodně věcí. Cestování.

T: Kde jste byl nejdál?

RB: V Polsku. (*smích*) Není možnost jako nikde se dostat, že, jako tak. Sport mě baví. Na kolo jezdění. No, vytváření veškerých těch věcí. Aj to svařování mě bavilo jako tak, vytvářet jako něco.

T: To je hezké, mít práci jako koníček.

RB: Jo, jo.

T: A teď se tady věnujete něčemu, co Vás baví?

RB: Teď se tady věnuju, teď tady jako budu vykonávat prospěšné práce a jinak tady chodím do dílen, cvičné dílny. Chci právě to, na kole jako že. Něco takového.

T: Tady to vypadá, že je i hezká příroda, že by se dalo.

RB: Jako tady, tady je to...

T: Kola tady máte taky na výběr (*s úsměvem*).

RB: No, tady ty. Tady je výhoda, že člověk se fakt jako dostane aj z drog, aj z ulice, aj z těch lidí, aj jako z těch jiných věcí, do dobrých myšlenek, že.

T: Takže to vnímáte pozitivně?

RB: Jo tak také združení sem ani nevěděl, že to existuje. A také združení je asi jen jedno, co znám, že.

T: Je jediné v republice.

RB: A je fakt také jako združení.

T: Jak jste se teda o tom dozvěděl?

RB: Kurátorka mi to našla.

T: Kurátorka Vám to našla. Zeptám se Vás na něco o Vaší rodině. Jste svobodný...?

RB: Svobodný.

T: Uplně svobodný nebo nějaká partnerka?

RB: Uplně svobodný. Ne, uplně svobodný.

T: Děti nemáte?

RB: Zatím ne. Ale jako mám to v plánu. Ale nechci jako tak. Až se dostanu jako z toho ze všeho ven, že. Já nechci jako najít si nějakou holku. To je na každém rohu. Dneska to chodí vlastně tak, že, najdou se lidi, ona otěhotní a odejde jinde.

T: Ano.

RB: Takže nemá smysl ani jako.

T: Takže chcete k tomu přistupovat zodpovědně (*úsměv*).

RB: No jasně, tak jako ne že ona bude mět děcko a bude to vychovávat někdo jiný, že.

T: Jasně. A pocházíte z rodiny úplné nebo z rozvedené? Vaši rodiče...

RB: No rodiče nežijů. Už od osmi let vlastně.

T: Aha. To mě mrzí. Ale byli teda spolu?

RB: Byli spolu, pak byli rozvedení.

T: Vzpomenete si...tatínek jaké měl vzdělání? Jestli měl maturitu.

RB: Tak to nevím, ale pracoval tady na chemičce.

T: (přítakává) A maminka?

RB: Tak to nevím, já sem měl osm roků. To je právě také že.

T: Máte sourozence?

RB: Mám dva no.

T: Stýkáte se s nima?

RB: Ne.

T: Vůbec?

RB: My sme všichni tak rozdělení, všude jinde.

T: Kdy jste je viděl naposledy?

RB: Tak to nevím, to je dlouho.

T: To už je fakt tak dlouho?

RB: Pět let asi.

T: A víte o nich, jaké oni mají třeba vzdělání?

RB: Tak ten mladší je knihař.

T: (přítakává)

RB: A ten starší to nevím.

T: Když jste byl ve výkonu trestu, byl jste v kontaktu s Vašimi přáteli?

RB: Enom s jedním.

T: S jedním. Dobrý kamarád to je nějaký?

RB: No to je taká ro...to je kamoš, vlastně jako ho znám, kde sem vyrůstal jako.

T: Takže docházel za Váma nebo psali jste si?

RB: Ne ne, to ne. On mi třeba posílal karty jako na telefon, jako na telefonní budku nebo tak. Ale to se jako zas tak nedalo, že. Vlastně oni se o mě starali jako víc než jako rodina, že, která mě okradla.

T: Byl jste někdy ve škole obětí školní šikany nebo...?

RB: No ne, ale doma.

T: Doma?

RB: Jako v pěstounské péči.

T: Takže Vy jste po tom, co rodiče umřeli, tak jste...

RB: Tak sem šel k babičce, dědovi. Pak oni umřeli taky. Pak ve dvanácti sem se stěhoval k tetě, že. Vlastně ségra ta taky. No a tam vlastně mě brali z rodičů důchodu kvůli penězům.

T: (přítakává)

RB: No tak já sem radši chtěl jít potom radši do výchovného ústavu nebo tak než u nich bydlet.

T: A říkáte, že tam teda docházelo k nějaké šikaně, týrání?

RB: Takové vyhrožování a také věci.

T: (přítakává) Kouříte?

RB: Kouřím.

T: Hodně?

RB: Ne-e, moc ne. Jako kouřil sem hodně, ale teď to omezuju, sám to omezuju, prostě. Nevím.

T: Z jakého důvodu to omezujete? Finance nebo zdraví?

RB: Ne, ne, ne. Prostě z ničeho nic. Já sem byla třeba gambler, před kriminálem, a teď normálně nevím, rok vůbec jako nehraju automaty. Mě to vůbec neláká. Vůbec nevím. Prostě změna. Nevím.

T: Já myslím, že to ste rád, ne?

RB: Jo.

T: Byla někdy u vás závislost na alkoholu?

RB: Na alkoholu vůbec.

T: Ne?

RB: To vůbec.

T: Na drogách?

RB: Na drogách... taky ne, ale užíval sem to z důvodu, jako pervitin, abych vydržel, jako, a měl jiné myšlenky. Ale ne že bych to potřeboval. To ne.

T: Takže to nebylo pravidelně? Bylo to spíš...

RB: Bylo to pravidelně, jako pravidelně. Ale jenom když sem byl někde, jako když sem pracoval, tak sem to vůbec neužíval, že. Jak sem se dostal na ulici tak sem to potřeboval, abych nepotřeboval, vzpomínky zahnal, abych nebyl takový, jak bych to řek, abych nebyl dojebaný. Tak abych byl jako trochu veselejší a něco dělal.

T: Takže Vás to vytahovalo z té reality?

RB: No ano, jo.

T: Trpíte depresemi teď?

RB: Trpím.

T: Pomáhá Vám s tím někdo?

RB: Já sem chodil osobně se léčit do Opavy. Akorát...to je to, že...hm...jak bych to řek. Ty depresi budou furt. Dokud nedosáhnu toho, co potřebuju, že.

T: Čeho chcete dosáhnout?

RB: Jako právě já potřebuju no jako pracovat, že. Normálně bydlet a vyplatit si dluhy. Nebo jako. Nejde prostě, nejde to se odpíchnout, z té země.

T: Jasně. Je to zatím pořád takový ten...kruh, ve kterém chodíte.

RB: No, jako.

T: To půjde. Máte rád zvířata?

RB: Mám.

T: Co máte nejradši za zvíře?

RB: Psy.

T: Psy. Měl jste nějakého psa?

RB: Měli jsme, no.

T: Tady je taky prý nějaký pes.

RB: Jo, dva psi.

T: Jo? Dva?

RB: Malý a velký.

T: Malý a velký. Staráte se o ně nějak?

RB: O hafany se stará jako kolega, že.

T: Ale tak občas zajdete.

RB: Jo jo, tak jo. Pohrát si s nima.

T: Jo. Zeptám se Vás teď na Novou šanci. Ste, když ste tady, ste pod dohledem probačního úředníka?

RB: No sem.

T: Ste. Vy jste vlastně říkal, že i od kurátorky jste se dozvěděl o tady té možnosti. Je pro Vás tento dohled v něčem přínosný?

RB: Dohled...jako Nová šance nebo probačka?

T: Teď tu probačku myslím.

RB: Tak probačku tu mám jenom na hodiny.

T: Jenom na hodiny. Takže za Vámi někdo dochází sem?

RB: Nenene, mi přijde vlastně od soudu příští měsíc papíry, abych to mohl vykonat tady.

T: Jo, takhle. A v čem spatřujete teď přínos té Nové šance? Co na tom vidíte nejlepšího? Nebo...Říkal jste, že jste ani nevěděl, kdyby Vám někdo neřekl, že takové zařízení je.

RB: Nevěděl. Tady jsou ti lidi, že. Jako že tu sou, že tady je režim. Že tu jako je nějaký režim, který jako by byl jak doma, že. Že si jako člověk nemůže dělat, co chce, jako tak.

T: Vyhovuje Vám to? Jste rád, že nemusíte hledat tu cestu, že ta cesta je?

RB: Jako že je no, jasne, no.

T: A jak dlouho jste v Nové šanci? Říkal jste, že krátce.

RB: Od sednáctýho. Teďka.

T: Teď? Vedlo Vás k tomu, abyste se sem zařadil to, že Vám to doporučila ta kurátorka nebo že ste chtěl?

RB: Ne, já sem po ní požadoval pomoc. Já sem vlastně všude chodil možně a vysvětloval sem moji životní tu situaci. Že chci jako něco udělat, jako pro sebe. Ale nejde to, že. A někteří lidi vlastně vijou, jak sem vyrůstal, že a jako známí nebo nevím. Jak sem prostě vyrůstal, co se stalo, jo, rodiče a takový věci. Tak, že mě někteří chápou. Tak. Sem prostě neměl už jinou šanci, že. Už vlastně ten život ani nebaví, že. Jako že to no a prostě. A ona mě jednou naháněla, že něco mi jako našla, že. A to byla jako ta Nová šance.

T: Říkal jste, že už jste uvažoval o tom, že už Vás život ani nebaví. Uvažoval jste někdy o sebevraždě?

RB: Jo.

T: Takže tady bydlíte od té poloviny března.

RB: Od sednáctýho března.

T: A co tady máte na starosti?

RB: Tadyk? Jako...

T: Jako nějakou funkci Vám určitě přidělili.

RB: Jako jo, jako vysávání, jako tak.

T: Takže úklid?

RB: Úklid no.

T: Do cvičných dílen chodíte?

RB: Chodim.

T: Dělal ste budku?

RB: Budku? Ještě ne.

T: To přijde. Jsou krásné. A takže, co Vám kromě toho režimu, který tady je ta Nová šance přináší?

RB: Přináší? Tak aj, že tu je jako to, že...hm...

T: Jak to vnímáte? Je to pro Vás...

RB: Osvobození, jako tak. Osvobození, no.

T: Osvobození.

RB: Tady fakt dokážou čovekovi pomoct.

T: Cítíte se tady dobře?

RB: Dobře, ano. Že oni chápou, oni chápou ty lidi. Že nerozlišují, že to je kriminálník nebo z ulice nebo tak. Že prostě, chápou je. Chápou je, no.

T: Bojíte se potom, až půjdete z Nové šance?

RB: No to ne. To ne, to jako pak mám v plánu se odstěhovat z Ostravy. Třeba do Frýdku. Nebo nekde bokem jako tak. Že ta Ostrava mi nějak nesedí. Sice nejradši bych jel do zahraničí, že, akorát teda je těžké se tam dostat.

T: Tak třeba se Vám to podaří. Já myslím, že nic není nemožné a říká se, že když člověk moc chce, tak se celý vesmír spojí, aby mu pomohl.

RB: Tak já du furt stejnou lajnou, stejnou čarou, že a prostě jedu už tak deset let a furt začarovaný kruh.

T: Možná to chce trošku z té lajny odbočit.

RB: To ne, to jako, to ne. To není tým. Já sem dřív udělal vždycky nějakou chybu u toho. Třeba jedu a udělám chybu a i když vím, že to nemám dobrý a nic nerobím, třeba že. To většinou se týká aj toho kolektivu, s kým se člověk stýká, že.

T: Jo. Určitě, určitě to ovlivňuje i to prostředí. Takže co, co očekáváte od té Nové šance, že Vám pomůže znovu najít?

RB: Nastartovat.

T: Nastartovat se. A Váš osobní cíl, čeho byste chtěl v následujících dvou letech dosáhnout?

RB: Hm, to je to. Tak udělat ty hodiny, pak tu práci si najít, jako znovu u toho svařování, že. Najít si tu babu. Babu...jako tu ženu nebo já nevím, jak to říct, že. No a najít ten byt. A začít něco s tyma dluhama dělat. Ale ty dluhy, to je pro mě nejhorší, že. Jako to je třeba malé částky, ale to se rozdělí třeba jako problémy v exekuci ve dvacet společností a s tím se nedá jako nic dělat, že. Třeba jedna pokuta je tisíc korun, ale to je potom osmnáct tisíc.

T: Takže je to taky takový začarovaný kruh. Je to náročné.

RB: To je nejhorší na tom. Já nad tím ani nepřemýšlím, nad tema dluhama, že, protože kdybych třeba nad tím přemýšlel, tak se zblázním. Člověk s tím nic neudělá, pokud se nespraví jako. Tady ten zákon není schopný.

T: Určitě.

RB: Kdyby oni spíš vnímali ty lidi, že. By byla i menší kriminalita než teď je.

T: Tomu rozumím. Já Vám teď poděkuju.

PŘÍLOHA 4: TRANSKRIPCE ROZHOVORU – RESPONDENT C

T: S nahrávkou rozhovoru jste mi souhlas nedal, i tak Vám děkuju za možnost poskytnutí rozhovoru a možnost zápisu. Zeptám se Vás na několik otázek. Můžeme začít?

RC: Ano.

T: Kolik je Vám let?

RC: Sedmapadesát, no.

T: Kolik Vám bylo, když jste nastupoval do výkonu trestu odnětí svobody?

RC: Pětapadesát? Čtyřiapadesát? No tak nějak.

T: Jak dlouho jste strávil ve výkonu trestu odnětí svobody?

RC: Rok.

T: Byl jste prvovězňný nebo jste již trestaný byl?

RC: Poprvé sem tam byl.

T: Ze kterého jste kraje a z jak velkého jste města?

RC: Z Ostravy, no, nevím kolik má lidí. Moravskoslezský.

T: Žil jste před výkonem trestu v bytě nebo v domě?

RC: V domě.

T: Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání a případně v jakém oboru?

RC: Já su zámečnickem vyučený.

T: Měl jste možnost zvyšovat si kvalifikaci v době výkonu trestu odnětí svobody a využil jste této možnosti?

RC: Bylo tam něco. Já? Ne, na co v mém věku?

T: Co jste dělal před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody a jak dlouho trvalo Vaše nejdější zaměstnání?

RC: Pět roků bez práce sem byl, no, proto to všechno. A co sem dělal? Na šachtě sem robil zámečníka 9 roků.

T: Co patří mezi Vaše koníčky, zájmy?

RC: Na zábavu nebylo nikdy moc času ani peněz, ale mám rád přírodu, no. Na houby rád chodím, tam je klid. A tož kutil su, ze dřeva rád robím.

T: Co ze dřeva děláte?

RC: A tak kde co. Tady teď budky pro ptáky děláme, betlémy, prkénka do kuchyně a tak.

T: Jste ženatý, rozvedený nebo svobodný?

RC: Su rozvedený, už patnáct roků.

T: Máte děti?

RC:Hm..mám. Céru mám.

T: Z jaké pocházíte rodiny?

RC: Jak z jaké rodiny?

T: Z úplné nebo byli Vaši rodiče rozvedení?

RC: Z úplné, my sme žili všichni spolu.

T: Jaké vzdělání měl Váš otec a jaké zaměstnání vykonával?

RC: Vyučený byl, no.

T: Zaměstnání si nepamatujete?

RC: Ne.

T: Nechcete o něm mluvit?

RC: Ne-e.

T. Dobře. Jaké vzdělání měla Vaše matka a jaké zaměstnání vykonávala?

RC: Asi taky vyučená, já nevím, nikdy jsme se o tom jako nebavili, no. Maminku si pamatuju vždycky s nama doma. Starala se o nás, o tatu.

T: Máte sourozence? Jaké je jejich vzdělání a profese?

RC: Sestry dvě a jednoho bratra. Ale nevím o nich nic.

T: Nevídáte se? Nejste v kontaktu?

RC: Ne-e, nejsme.

T: Nehcete o tom mluvit?

RC: Ne-e.

T: Byl jste ve výkonu trestu v kontaktu s Vašimi přáteli?

RC: S nikým, enom s cérů. Ta za mnou chodila, volali sme si.

T: Byl jste někdy obětí školní šikany nebo pracovního bossingu, mobbingu nebo domácího týrání?

RC: Já sem nikdy žádný problém neměl.

T: Kouříte?

RC: Tož teď né, ale když sem chodil do roboty, tak to ano. Ale teď nemožu, nemám na to.

T: Dobře. A byl jste někdy závislý na alkoholu nebo drogách?

RC: Ne, to mně nic neříká. Já ani pivo nepiju.

T: Nechutná Vám?

RC: Na mě je to hořká voda, nechutná.

T: A trpíte depresemi?

RC: Ne-e, já sem s tím problém nikdy neměl.

T: Tady v Nové šanci máte na starosti zvířata, je to tak?

RC: Ano, je. Starám sa o králíky, psy a slepice. O koně už né.

T: Takže máte rád zvířata?

RC: No ano, mám.

T: Máte nějaké oblíbené zvíře?

RC: Psy mám rád.

T: Teď se Vás zeptám na nějaké věci ohledně Vašeho pobytu tady v Nové šanci. Jaké byly důvody pro Váš výběr zařízení Nová šance?

RC: Ta sociální pracovnice ve věznici mi o tomto řekla a protože sem neměl kam jít, tak sem toho využil. A je mně tady dobře.

T: Jak dlouho jste v zařízení Nová šance?

RC: Rok a půl, no. Za chvílku budu muset uvolnit místo. Ale aj chcu, aj musím.

T: Co máte v Nové šanci na starosti?

RC: Jak sem říkal, zvířata. O zvířata se tady starám.

T: Co Vám Nová šance přinesla?

RC: Jako co z toho mám? Mám kde spat, co na sebe, co jest. Střech nad hlavou mám a práci taky. Možu tak splácet dluhy.

T: Co od Nové šance ještě očekáváte?

RC: Hm...pomoc začat znovu. A to mi pomáhají tady všici. Tak navzájem si tady snažíme pomoci. Ono je to potřeba.

T: Jaký je Váš osobní cíl, čeho byste chtěl v následujících dvou letech dosáhnout?

RC: No, já chcu ty dluhy poplatit. To co nejdřív. To vlastní bydlení, to je potřeba. A práci, to potřebuju. Každý potřebuje práci.

T:Byl jste dlouho nezaměstnaný, ale práci uvádíte jako důležitou, proč tak dlouhá nezaměstnanost?

RC: Já nevím, no. Nešlo to asik.

T: Dobře. Děkuju. Je ještě něco, co by jste mi chtěl říct nebo na co se mě zeptat.

RC: Ne-e. Nemám na co.

T: Děkuji moc za Váš čas a přeju Vám, at' se Vám daří.

PŘÍLOHA 5: TRANSKRIPCE ROZHOVORU – RESPONDENT D

T: S nahrávkou rozhovoru jste nesouhlasit, ale s rozhovorem samotným ano. Můžeme tedy začít?

RD: Můžem.

T: Kolik je Vám let?

RD: Čtyřicetři, letos.

T: Kolik Vám bylo, když jste nastupoval do výkonu trestu odnětí svobody?

RD: Hm...čtyřicet? Jo, čtyřicet.

T:Jak dlouho jste strávil ve výkonu trestu odnětí svobody?

RD: Jak dlouho jsem tam byl? Dva roky to byly.

T: Byl jste prvovězňný nebo jste již trestaný byl?

RD: Poprvé, ale předtím jsem byl v podmínce.

T: Dobře, děkuju. Z jaké části republiky pochází? Myslím z kraje kterého jste?

RD: Tady odsad'. Moravskoslezský.

T: A jak velké město?

RD: No tak já nevím přesně, sedmdesát tisíc? No asi tak si myslím.

T: A před výkonem trestu jste žil v bytě nebo v domě?

RD: V bytě.

T: Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání a případně v jakém oboru?

RD: Já mám výučák a v oboru? Klempíř su vyučený.

T: A ve vězení jste měl možnost zvyšovat si kvalifikaci v době výkonu trestu? Využil jste toho?

RD: No, možnost tam nějaká byla, ale né pro nás, co máme řemeslo.

T: Čím jste se živil před nástupem do výkonu trestu?

RD: Skladníka sem dělal. Sedm roků sem tam dělal. Pak nás všechny vyhodili a firmu zavřeli.

T: Ve výkonu trestu jste taky pracoval?

RD: No ano, musel jsem. Aj sem chtěl ale. Co tam taky by člověk dělal.

T: Řekněte mi, jak jste trávil nebo trávíte svůj volný čas. Jaké máte koníčky, co Vás baví?

RD: Co mě baví? Toho moc není, já su radši sám. Rád sem chodil na ryby nebo si čtu.

T: Co čtete? Máte oblíbený žánr?

RD: No, mám, no. Hlavně válečné a historické. Fakta a historie. To mě zajímá.

T: Dobře. Teď zase z jiného soudku. Jste ženatý, rozvedený nebo svobodný?

RD: Svobodný, sám.

T: Děti máte?

RD: Nemám.

T: A pocházíte z rodiny, kde rodiči byli rozvedení nebo jste byla úplná rodina?

RD: Úplná, uplná. Rodiči byli fajn.

T: Víte, jaké měl tatínek vzdělání? Pamatujete si, co dělal?

RD: Horník byl. A vzdělání? To nevím, ale myslím učňák. Vyučený že byl. Asi.

T: A maminka?

RD: Ta se starala o dobytek v družstvu. Ta měla jenom základku.

T: Sourozence máte?

RD: Mám sestru jednu.

T: A ta dělá co, víte?

RD: Sestra má kadeřnictví.

T: Byl jste s ní nebo s Vašimi rodiči v kontaktu během výkonu trestu? Nebo s přáteli.

RD: Ne, s nikým. To sou moje problémy. Nechtěl sem je do toho zatahovat, vůbec.

T: Takže se vůbec nestýkáte ani teď?

RD: Ne. Jako ale příští rok bych rád odtad' už byl pryč a byl samostatný a asi bych aj ty vztahy rád obnovil. Určitě s rodinou ano. No přátele, asi už ani nemám.

T: To je myslím dobrý nápad. Teď se Vás zase zeptám na něco jiného. Byl jste někdy obětí školní šikany nebo pracovního bossingu, mobbingu nebo domácího týrání?

RD: Ne, nic takového. Já sem s lidma radši vždycky vycházel po dobrém.

T: Co kouření, alkohol, drogy?

RD: Ne-e, nic. No kouřím akorát, ale snažím se to omezovat. Člověk má to zdraví enom jedno.

T: Depresemi trpíte?

RD: No to né, spíš jako tak někdy přemýšlím. Dřív možná, tak úzko nebo jak to říct, bezvýchodně sem se cítil. Ale teď hodně přemýšlím.

T: Co zvířata, máte rád?

RD: (směje se) Mám, kdo by neměl. Když mám čas, chodím si tady pohrát se psama. Pes je takový kamarád, který nemluví.

T: Takže je pes Vaše nejoblíbenější zvíře?

RD: Každé mám rád. Ale asi jo.

T: Dobře, děkuju. A teď k Nové šanci. Co Vás vedlo k tomu využít možnosti být tady v Nové šanci.

RD: Já sem nevěděl, co dělat, kam jít. K rodině bych nešel, to sem říkal. No a už rok před kriminálem jsem nikde nebydlel. Po kamarádech, přítelkách a tak. Takže toto, ta možnost bydlení mi přišla dobrá.

T: A ty informace o tomto zařízení jste dostal kde?

RD: No tam, od pracovnice.

T: Jak dlouho tady jste?

RD: Tak necelý půlrok to je.

T: Co tady máte na starosti?

RD: Já tady dělám ty kola pro Afriku. Chystám je, s chlapama to čistíme, spravujeme a chystáme pro kontejnery. Příští týden jich odjede 900.

T: To je krásná práce.

RD: Ano, je.

T: Co Vám Nová šance přinesla, dala?

RD: Domov, práci...nevím, zázemí a pomoc. Taková ta podpora. Neberou nás tady jako kriminálníky. Aj ten režim je dobrý.

T: Co ještě od Nové šance očekáváte?

RD: Co? Asi nic, mám tady všecko, co potřebuju. Su vděčný, že tady su.

T: A řekněte mi, jaký je Váš osobní cíl, čeho byste chtěl v následujících dvou letech dosáhnout?

RD: To je těžké. Tak začít znovu a líp. Hlavně tu práci a bydlení a potom to půjde.

T: Jste optimista. Bud Vám držet pěsti.

RD: Děkuju.

T: Já děkuju za rozhovor. Chcete se mě na něco zeptat nebo mi něco sám říct?

RD: Hm...ne.

T: Tak ještě jednou děkuju a ať se Vám daří.

PŘÍLOHA 6: ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2013 – OBČANSKÉ SDRUŽENÉ NOVÁ ŠANCE

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ NOVÁ ŠANCE
Podsedliště 415/73, 711 00 Ostrava-Koblov

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2013

Areál bývalých kasáren, ve kterém sídlíme, byl i v letošním roce využíván naším sdružením Nová Šance pro svou činnost v rámci tzv. resocializace mužů po výkonu trestu. Jsme rádi, že v posledních letech podporuje naši činnost nejen Magistrát města Ostravy, ale také i Moravskoslezský kraj, Ministerstvo vnitra a také i Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jsme rádi, že je o naši práci a výsledky zájem a možná i proto jsme již dvakrát dostali pozvánku na prezentaci našeho sdružení, která proběhla v Senátu České republiky v Praze. Věříme, že v naší práci, kterou se snažíme pomáhat mužům po výkonu trestu, budeme i v příštích letech úspěšně pokračovat.

Co se týká údržby areálu bývalých kasáren, chceme uvést, že jsme začali opravovat jednu z prázdných budov v našem areálu, kde by měla být tzv. cvičná dílna a kde se naši klienti budou učit základům v oblasti drobných stolařských a zámečnických prací. Chtěli bychom sehnat také finanční prostředky v rámci projektů z Evropské unie na naše lektory (vedoucí dílny stolařské a zámečnické). Také v naší administrativní budově zřídili školící a vzdělávací středisko, kde muži po výkonu trestu získávají alespoň základní informace v oblasti sociální práce, finančního oddlužení, zaměstnávání na trhu práce, nebo trestně-právní minimum. V rámci již výše zmíněného projektu jsme získali finanční prostředky také na vybavení tohoto střediska (stoly, židle, kopírka, počítač atd.).

Je dobré se také zmínit o jednom krásném charitativním projektu s názvem Kola pro Afriku. Během tohoto roku byl v jedné ze dvou největších budov v našem areálu zprovozněn centrální sklad pro jízdní kola z celé naší republiky. Zde naši klienti pod dohledem vedoucího dílny opravují jízdní kola, která se následně převáží do Afriky (stát Gambie), kde slouží africkým dětem zvláště při cestě do školy a zpět. První nakládka kol proběhla v lednu (asi 350 kol) a druhá nedávno 6. prosince (1144 kol). Při těchto akcích zde bylo také mnoho novinářů a televizních štábů (viz. <http://www.kolaproafriku.cz>) Vedoucí organizace Kola pro Afriku mi také sdělili, že by chtěli budovu, kde opravují kola, alespoň částečně opravit, udělat revizi komínů, případně vybudovat ústřední topení s kotlem na tuhá paliva.

V letošním roce jsme také úspěšně dokončili likvidaci starých opotřebovaných pneumatik, které nám tady zanechala jedna firma v roce 2005. Dokončení likvidace těchto pneumatik se prováděla pomocí velkých kontejnerů přes firmu OZO Ostrava. Jsme rádi, že se nám během posledních let dokázal tento velký problém vyřešit.

Tel.:
59 623 94 18

Bankovní spojení:
ČS – Ostrava, 1648962389/0800

<http://www.koblov.cz>
nova.sance@centrum.cz

IČO:
65497961

OSTRAVA!!!

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ NOVÁ ŠANCE

Podsedliště 415/73, 711 00 Ostrava-Koblov

V tomto roce jsme také v naší administrativní budově, za podpory Magistrátu města Ostravy, vyměnili na celém našem patře stará dřevěná okna za okna nová plastová. Po této velké investiční akci došlo také k vymalování všech prostor, kde zmíněná výměna oken probíhala.

Také tento rok se naše sdružení staralo nejen o nemovitosti v tomto areálu, ale i o přilehlé pozemky a o příjezdovou cestu k bývalým kasárnám, kde jsme opravili na naše náklady alespoň ty největší díry, aby nedocházelo k poškozování aut, která k nám přijíždějí. Během jarních i letních měsíců jsme také kromě jiného sekali trávu, hrabali listí, opravovali cesty v našem areálu a dělali různé opravy, které si tento areál vyžaduje.

Věříme, že aktivity a plány pro rok 2014 se nám podaří naplnit alespoň tak, jako v letošním roce.

V Ostravě-Koblově dne 18.12.2013

Petr Novák, ředitel

Tel.:
59 623 94 18

Bankovní spojení:
ČS – Ostrava, 1648962389/0800

<http://www.koblov.cz>
nova.sance@centrum.cz

IČO:
65497961

OSTRAVA!!!